

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY *of the* PELOPONNESE

**ΠΜΣ Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση
Κατεύθυνση: Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό (Συμβατικές
και e-Μορφές): Πολιτικές και Πρακτικές.**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Απόψεις νηπιαγωγών σχετικά με την ένταξη της Αγγλικής γλώσσας
στο νηπιαγωγείο»**

Ζαχαρούδη Μαρία

Επιβλέπων Καθηγητής: Κατσής Αθανάσιος

Κόρινθος, Ιανουάριος 2024

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την στήριξη, την πίστη αλλά κυρίως που πάντα αποτελούσαν πηγή έμπνευσης για αδιάκοπο κινήγι μάθησης και γνώσης. Ευχαριστώ πολύ τον καθηγητή μου κ. Κατσή για την υποστήριξη και κατανόηση σε όλη αυτή τη διαδικασία.

*«...βρες χρόνο για όνειρα
αυτά θα τραβήξουν το όχημά σου ως τα αστέρια...»*

Γιάννης Ρίτσος

Περίληψη

Η εισαγωγή μιας ξένης γλώσσας στον κλάδο της εκπαίδευσης, αποτελεί ένα φαινόμενο που τις περισσότερες φορές έχει θετικά αποτελέσματα. Αυτό συμπεραίνεται καθόσον είναι δυνατό να συμβάλλει στην καλλιέργεια του σεβασμού και στην επικοινωνία με ανθρώπους άλλης εθνικότητας. Μέσω της εκμάθησης, είναι δυνατό να καλλιεργηθεί μια θετική αντιμετώπιση απέναντι στην πολυγλωσσία και την διαπολιτισμικότητα. Κάνοντας λόγο για την Ελλάδα και εστιάζοντας στην προσχολική εκπαίδευση, έχει ήδη γίνει πραγματικότητα η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας. Μάλιστα, η ένταξη της είναι μια πραγματικότητα σε όλα τα νηπιαγωγεία της Ελλάδος. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να προσεγγίσει θέματα που σχετίζονται με την προσχολική ηλικία, να διερευνήσει την αναγκαιότητα εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο, καθώς επίσης και να εξετάσει τις απόψεις εκπαιδευτικών – νηπιαγωγών σχετικά με αυτή την πρακτική. Πρόκειται για μία μελέτη που αποτελείται από δύο τμήματα. Αρχικά, στο θεωρητικό μέρος μέσω της επισκόπησης της βιβλιογραφίας, αντλούνται πληροφορίες για τα θέματα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία. Επιπλέον, υπάρχει και το ερευνητικό τμήμα στο οποίο δίνονται και οι απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Συγκεκριμένα, ορισμένα εκ των θεμάτων που περιέχονται στο ειδικό μέρος είναι ο σκοπός της μελέτης, η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται, το δείγμα της έρευνας, αλλά και το προφίλ των συμμετεχόντων. Επιπροσθέτως, παρουσιάζονται τα ερευνητικά ερωτήματα και αναλύονται τα δεδομένα που προκύπτουν από την έρευνα. Κατόπιν, και αφού έχουν δοθεί οι απαντήσεις των νηπιαγωγών σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα, γίνεται ένας διαχωρισμός τόσο των θετικών όσο και των αρνητικών αντιλήψεων που χρήζουν μελέτης. Το βέβαιο είναι ότι η συγγραφική αυτή προσπάθεια «προσπαθεί» να αποτελέσει ένα πεδίο προβληματισμού και μια αφορμή για περαιτέρω έρευνα.

Λέξεις-Κλειδιά: προσχολική ηλικία, νηπιαγωγείο, διεθνής επικοινωνία, απόψεις εκπαιδευτικών, αγγλική γλώσσα

Abstract

The introduction of a foreign language in the field of education is a phenomenon that most often has positive results. This is concluded, as it is possible to contribute to the cultivation of respect and communication with people of other ethnicities. Through learning, it is possible to cultivate a positive attitude towards multilingualism and interculturalism. Speaking of Greece and focusing on pre-school education, the introduction of the English language has already been implemented. In fact, its inclusion is a reality in all kindergartens in Greece. The purpose of this paper is to approach issues related to preschool age, to investigate the necessity of introducing the English language in kindergarten, as well as to examine teachers' opinions regarding this reality. This is a study consisting of two parts. Initially, in the theoretical part, through the review of the literature, information is collected on the topics that this work deals with. In addition, there is also the research part in which the opinions of the kindergarten teachers are given regarding the inclusion of the English language in the kindergarten. Specifically, some of the topics contained in the special part are the purpose of the study, the methodology used, the research sample, and also the profile of the participants. In addition, the research questions are presented and the data resulting from the research are analyzed. Then, and after the kindergarten teachers' answers have been given regarding the subject under consideration, a separation is made of both the positive and negative perceptions that need to be studied. What is certain is that this writing effort aims to be a field of reflection and a motive for further research.

Keywords: preschool age, kindergarten, international communication, teachers' views, English language,

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	3	
Abstract	4	
Εισαγωγή	7	
Αναγκαιότητα – Σπουδαιότητα θέματος	9	
Α' Μέρος		
Θεωρητικό – Γενικό Μέρος		
Κεφάλαιο 1. Προσχολική ηλικία	10	
1.1 Χαρακτηριστικά της προσχολικής ηλικίας	10	
1.2 Ο νηπιαγωγός και τα άτομα προσχολικής ηλικίας	16	
Κεφάλαιο 2. Η αγγλική γλώσσα στο νηπιαγωγείο		19
2.1 Η πολυγλωσσία στην Ευρώπη	20	
2.2 Η αγγλική γλώσσα και η αναγκαιότητα ένταξης στο Νηπιαγωγείο	26	
2.3 Τρόποι διδασκαλίας της αγγλικής στα νηπιαγωγεία	34	
2.3.1 Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο Νηπιαγωγείο	34	
2.3.2 CLIL- Μέθοδος Ολοκληρωμένης Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας	36	
2.3.3 Το ψηφιακό παραμύθι και οι εικονοϊστορίες στην εκμάθηση των αγγλικών	41	
2.4 Οι Γλωσσικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης	45	
Συμπεράσματα	50	

Β' Μέρος

Ερευνητικό – Ειδικό Μέρος

Κεφάλαιο 3. Σχετικά με το ερευνητικό τμήμα	52
3.1 Σκοπός	52
3.2 Μεθοδολογία	52
3.3 Δείγμα της έρευνας	53
3.4 Ερευνητικά ερωτήματα	53
3.5 Ανάλυση των δεδομένων	53
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα	54
Συμπεράσματα	69
Συζήτηση	70
Βιβλιογραφικές αναφορές	
Ξενόγλωσση βιβλιογραφία – ιστογραφία	71
Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία – ιστογραφία	76
Παράρτημα. Ερωτηματολόγιο	83
Παράρτημα. Κατάλογος γραφημάτων	89

Εισαγωγή

Η πολυγλωσσία και η διαπολιτισμικότητα αποτελούν δύο έννοιες επίκαιρες αλλά και διαχρονικές. Μέσω αυτών είναι δυνατή η άμβλυνση των στερεοτύπων, των προκαταλήψεων και των αντιλήψεων που «εχθρεύονται» τους ανθρώπους άλλων εθνικοτήτων. Η πρόοδος που έχει σημειωθεί στην κοινωνία τις τελευταίες δεκαετίες έχει βελτιώσει τις συνθήκες και έχει σε ένα μεγάλο βαθμό αναδείξει την αρχή της ισότητας και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όλα αυτά αναφέρονται καθώς είναι δυνατό να επιτευχθούν μέσω της προσέγγισης μιας ξένης γλώσσας από μέρους των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική αγωγή, αποτελεί μία πραγματικότητα και μία πολύ σπουδαία κίνηση, καθόσον η οποιαδήποτε παρεχόμενη γνώση είναι πολύτιμη για το άτομο.

Τα αγγλικά είναι η γλώσσα της διεθνούς επικοινωνίας και η υποχρεωτική διδασκαλία της είναι πολύ πιθανό ότι θα βοηθήσει τους μικρούς μαθητές, δεδομένου και του εύπλαστου χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους, γεγονός που ενδεχομένως να τους ενισχύσει προκειμένου να καταστούν ενεργοί πολίτες του μέλλοντος. Άνθρωποι οι οποίοι θα σέβονται τον συνάνθρωπο τους και θα προασπίζουν τη χώρα τους, προβάλλοντας τη γνώση ως τη μεγαλύτερη δύναμη.

Πράγματι η εκπαίδευση παρέχει πολλά κίνητρα και διεξόδους στον άνθρωπο, τόσο όσον αφορά τον επαγγελματικό του προσανατολισμό, όσο και σχετικά με τις διαπροσωπικές του σχέσεις. Σήμερα, είναι εμφανείς περισσότερο από κάθε εποχή έννοιες όπως η πολυγλωσσία και η διαπολιτισμικότητα και για τον λόγο αυτόν η κατάρτιση του ατόμου κρίνεται επιτακτική.

Αναφορικά με τη συγκεκριμένη εργασία. Πρόκειται για μελέτη που αποτελείται από δύο μέρη, από το θεωρητικό μέρος που βασίζεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση και για τη συγγραφή του οποίου γίνεται χρήση συγγραμμάτων, άρθρων καθώς επίσης και δημοσιευμάτων. Το υλικό αυτό είναι είτε έντυπο είτε ψηφιακό. Ακόμη, η εργασία περιλαμβάνει και το ειδικό - ερευνητικό μέρος το οποίο έχει πιο προσωπικό χαρακτήρα, καθόσον απευθύνεται σε έναν αριθμό νηπιαγωγών. Στο τμήμα αυτό υποβάλλονται κάποια ερωτήματα τα οποία καλούνται να απαντήσουν. Στη συνέχεια αξιολογούνται οι θετικές και αρνητικές στάσεις των παιδαγωγών αυτών απέναντι στην αγγλική γλώσσα.

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Ειδικότερα η διάρθρωση της είναι η κάτωθι :

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας επιχειρείται μία προσέγγιση της προσχολικής ηλικίας και συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά των ατόμων που ανήκουν στην ηλικιακή αυτή ομάδα. Κατόπιν παρουσιάζονται τα μέλη του νηπιαγωγείου, δηλαδή οι νηπιαγωγοί και οι μαθητές, σε μία προσπάθεια προσέγγισης του τρόπου αλληλεπίδρασης τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην αγγλική γλώσσα γενικότερα και στον τρόπο με τον οποίο αυτή έχει συμβάλλει στην επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής, ενώ παράλληλα προβάλλεται (η αγγλική γλώσσα) όσον αφορά την εισαγωγή της στο νηπιαγωγείο. Κατόπιν διερευνάται η αναγκαιότητα ένταξης της στην προσχολική αγωγή και παρουσιάζονται ορισμένες έρευνες που έχουν εστιάσει στην ένταξη των αγγλικών στην προσχολική αγωγή. Συγκεκριμένα, το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με αναφορές στη συμβολή των ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στα νηπιαγωγεία.

Στη συνέχεια ακολουθεί το ερευνητικό - ειδικό μέρος της εργασίας αυτής στο οποίο παρουσιάζεται αρχικά ο σκοπός της έρευνας και η μεθοδολογία που ακολουθεί προκειμένου να εξαχθούν τα συμπεράσματα. Επιπλέον διερευνάται και παρουσιάζεται το προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα, δίνεται δηλαδή το δείγμα της έρευνας, ο πληθυσμός των νηπιαγωγών, αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα πρέπει να απαντηθούν κατόπιν διενέργειας της μελέτης. Στη συνέχεια αναλύονται τα δεδομένα που αντλήθηκαν και κατηγοριοποιούνται σε θετικές και αρνητικές οι αντιλήψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική αγωγή.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ακολουθούν τα αποτελέσματα του ερευνητικού μέρους και εν συνεχεία παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το σύνολο της εργασίας. Πρόκειται για τα βασικότερα θέματα που ανακύπτουν από το κάθε κεφάλαιο ξεχωριστά. Τέλος, έπονται οι βιβλιογραφικές αναφορές, ξενόγλωσσες και ελληνόγλωσσες, που χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να γίνει η εκπόνηση της εργασίας αυτής.

Αναγκαιότητα – Σπουδαιότητα θέματος

Η σπουδαιότητα της εργασίας αυτής έγκειται στο ότι πρόκειται για ένα θέμα σύγχρονο το οποίο συνδέεται με διάφορες πτυχές της ζωής του ανθρώπου. Όπως θα φανεί στη συνέχεια η εκμάθηση μίας ή και περισσότερων ξένων γλωσσών, βοηθάει τους μαθητές στο να καλλιεργήσουν εντός τους την αγάπη για τον πλησίον, την αποδοχή της διαφορετικότητας, το σεβασμό, τη διάθεση για συνεργασία και την κατανόηση για τα προβλήματα του άλλου.

Η εργασία αυτή αφορά την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο Νηπιαγωγείο, περιλαμβάνει πολλά από τα οφέλη αυτής, παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για την ακαδημαϊκή πρόοδο και τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ατόμου. Η διμερής διαίρεση της εργασίας αυτής, καθώς περιλαμβάνει θεωρητικό και ερευνητικό μέρος, έχει δύο στόχους, αρχικά να παρουσιάσει ιστορικά στοιχεία όσον αφορά την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο και να προβάλει τα οφέλη της πολυγλωσσίας και στη συνέχεια, στο ερευνητικό μέρος, να παρουσιάσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών που εργάζονται στο Νηπιαγωγείο, όσον αφορά την αναγκαιότητα εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στα παιδιά πρώιμης παιδικής ηλικίας που φοιτούν στο Νηπιαγωγείο.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1. Προσχολική ηλικία

1.1. Χαρακτηριστικά της προσχολικής ηλικίας

Η επαφή του ανθρώπου με τον κόσμο ξεκινά από την ημέρα της γέννησης του. Μπορεί αρχικά να μην αντιλαμβάνεται πλήρως τον κόσμο που τον περιβάλλει, εντούτοις, έρχεται σε επαφή με ανθρώπους, την οικογένεια του και τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο. Τα αρώματα, οι φωνές και οι αισθήσεις, αποτελούν τα πρώτα ερεθίσματα που δέχεται από το περιβάλλον, η προσέγγιση των οποίων γίνεται πιο έντονη καθώς μεγαλώνει. Δεν είναι τυχαίο ότι η προσωπικότητα, η στάση ζωής και η ψυχολογία του ατόμου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους ανθρώπους που τον περιβάλλουν και από τις συνθήκες διαβίωσης του (Siegler, 2002).

Περνώντας το βρεφικό στάδιο, περνάει στο προ-νηπιακό και εν συνεχεία στο νηπιακό. Η ηλικία μεταξύ των τριών και έξι χρόνων (προσχολική ηλικία), είναι ίσως μια από τις πιο παραγωγικές και ίσως η παραγωγικότερη περίοδος, αν αναλογιστεί κανείς ότι το παιδί αποκτά αντίληψη. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι στην ηλικία αυτή ξεκινά η γνωστική, ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική καθώς και η γλωσσική ανάπτυξη του ατόμου. Όπως προαναφέρθηκε το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει κανείς, τα άτομα με τα οποία συναναστρέφεται, αλλά και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει, επηρεάζουν καθοριστικά τον άνθρωπο ως σύνολο. Επομένως, καθίσταται σαφές ότι οι δεξιότητες και τα ελλείμματα του καθενός έχουν αντίκτυπο στα χρόνια της προσχολικής περιόδου (Dunn, 1999). Στη συνέχεια διερευνώνται τόσο οι αναπτυξιακές δεξιότητες όσο και τα χαρακτηριστικά των ατόμων που βρίσκονται στο στάδιο της προσχολικής ηλικίας. Πιο συγκεκριμένα, προσεγγίζονται η γνωστική, ψυχοκινητική, κοινωνική, συναισθηματική και γλωσσική ανάπτυξη. Ο άνθρωπος όσο ζει εξελίσσεται σε πολλούς τομείς, κάτι που όμως φθίνει όταν επέρχεται το γήρας.

Γνωστική ανάπτυξη

Ο άνθρωπος ξεκινά από τη βρεφική κιόλας ηλικία να εξερευνά και να ανακαλύπτει τον κόσμο που τον περιβάλλει. Η διαδικασία αυτή γίνεται σταδιακά, βήμα – βήμα. Μεγαλώνοντας και φθάνοντας στην προσχολική ηλικία, αποκτά ολοένα και περισσότερα ερεθίσματα, αναπτύσσονται οι μαθησιακές και αντιληπτικές του ικανότητες και γενικά έρχεται σε επαφή με τη γνώση. Την περίοδο αυτή το άτομο διακρίνεται για το εύπλαστο του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του κι επομένως περνά από διάφορα στάδια νοητικής ανάπτυξης (Siegler, 2002).

Ένα θέμα που ανακύπτει κάθε φορά είναι η κατανόηση του τρόπου σκέψης του ανθρώπου και ειδικότερα αυτού που ευρίσκεται στην παιδική ηλικία. Το πως κατανοεί τον κόσμο, τι σκέφτεται και σε ποιο βαθμό δύναται να προσλάβει τη γνώση. Στο παρελθόν και προκειμένου να υπάρχουν τα δεδομένα για τις μελέτες του παρόντος, είναι σαφές ότι κάποιοι άνθρωποι εργάστηκαν, αφιέρωσαν χρόνο, πραγματοποιώντας μελέτες επί μελετών. Ένας εξ αυτών υπήρξε και ο σπουδαίος παιδαγωγός Jean Piaget που μαζί με τον συνεργάτη του Inhelder (1969), πραγματοποίησαν έρευνες και θεώρησαν ότι τα παιδιά, παρόλο που βρίσκονται σε πρώιμη ηλικία, διαθέτουν αξιόλογες ικανότητες χάρη στις οποίες μπορούν να κινούνται στο περιβάλλον, να το εξερευνούν και να ανακαλύπτουν ολοένα και περισσότερες έννοιες.

Πρόκειται επομένως για τις αντιληπτικές και κινητικές δεξιότητες μέσω των οποίων είναι σε θέση να προβαίνουν στις ως άνω ενέργειες. Ο Piaget (1932) αναγνώρισε τέσσερα στάδια ανάπτυξης των παιδιών, τα οποία είναι ανάλογα της ηλικίας στην οποία βρίσκονται.

Η πρώτη περίοδος ανάπτυξης είναι η αισθησιοκινητική που όπως αναφέρει και το όνομα της, πρόκειται για το στάδιο από τη γέννηση του παιδιού μέχρι τη συμπλήρωση των δύο ετών του στη ζωή. Εν συνεχεία έπεται η προεννιολογική περίοδος που διαρκεί 4-5 χρόνια, από τα δύο μέχρι τα έξι ή και επτά έτη ηλικίας. Ακολουθεί μια περίοδος κατά την οποία το άτομο χρησιμοποιεί το μυαλό και τη λογική του (6-12 ετών) και τέλος ακολουθεί η εφηβεία και η ενηλικίωση. Εντούτοις, η προσχολική ηλικία αποτελεί τον προθάλαμο για τις περιόδους της εφηβείας και της ενήλικης ζωής.

Στη συνέχεια και στην πορεία προς την προσχολική ηλικία, ακολουθεί το δεύτερο στάδιο ανάπτυξης που περιλαμβάνει την περίοδο από τη βρεφική μέχρι τη νηπιακή ηλικία (Piaget & Inhelder, 1969).

Σταδιακά τα παιδιά διευρύνουν τη σκέψη τους και αποκτούν τη δυνατότητα του έναρθρου λόγου που θα τα ενισχύσει όσον αφορά την επικοινωνία τους με τους γονείς και τους ανθρώπους που συναναστρέφονται. Κατά τη νηπιακή ηλικία, το άτομο στρέφει την προσοχή κυρίως σε μία πλευρά ενός θέματος με το οποίο αποκτούν μια εμμονή (Cole & Cole, 2002).

Έχοντας αποκτήσει τη δυνατότητα να επικοινωνεί χρησιμοποιώντας αρχικά τις κινήσεις και τις άναρθρες κραυγές, καταλήγει στο να μπορεί να εκφραστεί λεκτικά, θέλοντας να ζητήσει κάτι ή και να πει το οτιδήποτε (Siegler, 2002).

Τα παιδιά, μη θέλοντας αλλά λόγω της μεγάλης προσοχής που τους δίνεται από αρκετό κόσμο, αποκτούν έναν εγωκεντρισμό, θεωρούν ότι προέχουν οι δικές τους ανάγκες και αδυνατούν να κατανοήσουν το οτιδήποτε διαφέρει από τα δικά τους θέλω. Συνεπώς, εστιάζουν στο εγώ τους και αυτό είναι κάτι που μπορεί ο οιοσδήποτε να διακρίνει παρατηρώντας τις κινήσεις και συμπεριφορές των παιδιών. Ωστόσο, αυτό αλλάζει καθώς το παιδί μεγαλώνει και φθάνει στην ηλικία των 4-7 ετών. Το άτομο αναγνωρίζει τα υπόλοιπα παιδιά, συναναστρέφεται μαζί τους, μαλώνει και τους απευθύνει το λόγο, γεγονός που σημαίνει ότι αποδυναμώνεται ο εγωκεντρισμός τους (Siegler, 2002).

Στα θέματα που αναφέρθηκαν σχετικά με τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας, διαπιστώθηκε μια πρόοδος ως προς τις ικανότητες που παρουσιάζονται στο κάθε έτος της ηλικίας.

Κοινωνική ανάπτυξη

Η κοινωνικοποίηση του ατόμου ξεκινά αρχικά μέσα από το οικογενειακό του περιβάλλον, ωστόσο, κατά την προσχολική ηλικία ο κοινωνικός κόσμος του παιδιού διευρύνεται. Αυτό γίνεται καθώς γνωρίζει περισσότερους ανθρώπους και διδάσκεται σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συμπεριφέρεται, ποιες είναι οι υποχρεώσεις του και με ποιον τρόπο οφείλει να αλληλεπιδρά (το παιδί) με τους γύρω του. Διδάσκεται δηλαδή την έννοια του σεβασμού απέναντι στους άλλους καθώς επίσης και να κατανοεί τα συναισθήματα και τις σκέψεις των. Παύει πλέον να είναι εγωκεντρικό και ενδιαφέρεται ολοένα και περισσότερο προκειμένου να ανακαλύψει τον κόσμο, γνωρίζοντας περισσότερους ανθρώπους (Χατζηνεοφύτου, 2009).

Όπως προαναφέρθηκε η κοινωνική ανάπτυξη ξεκινάει από τη γέννησή του ατόμου και κατόπιν, όταν οι γονείς, οι συγγενείς και οι φίλοι της οικογένειας δίνουν προσοχή στο παιδί. Σύμφωνα με τον Sigmund Freud, μπορεί τα παιδιά να κοινωνικοποιούνται ζώντας σε χώρους μαζί με άλλα παιδιά, ωστόσο δεν αργούν να δείξουν ότι διαφέρουν. Αυτό συμβαίνει και σημαίνει ότι από τη μια πλευρά κοινωνικοποιούνται φυσιολογικά και από την άλλη, διαμορφώνουν παράλληλα τη δική τους ξεχωριστή προσωπικότητα (Cole & Cole, 2002).

Σε έρευνα της, η Dunn (1994) και θέλοντας να αποδείξει ότι τα παιδιά κατανοούν πολύ περισσότερα που ενδεχομένως να δυσκολεύονται να εκφράσουν λεκτικά, συμπέρανε κατόπιν παρατήρησης παιδιών, ότι ακόμη και ένα άτομο ενάμιση έτους κατανοεί σε κάποιον βαθμό τα μηνύματα και τις συμπεριφορές. Με πιο απλά λόγια έχει επίγνωση για το ποια συμπεριφορά απαγορεύεται και για το ποια επιτρέπεται, κάτι που παρατηρεί και κατανοεί εντός του οικογενειακού περιβάλλοντος.

Ακόμη, χρησιμοποιείται μια ακόμη έρευνα μεταξύ των πολλών που έχουν γίνει. Πρόκειται για την έρευνα των Mendelson, Aboud, & Lanthier (1994), οι οποίοι εστίασαν στη μελέτη παιδιών που φοιτούσαν στο νηπιαγωγείο βάσει της συμπεριφοράς και κοινωνικοποίησης των. Διαπίστωσε ότι τα παιδιά που έχαιραν της αναγνώρισης και της συμπάθειας των άλλων (κοινωνική αποδοχή), αποδείχτηκε πως ήταν και πιο φιλικά, πιο κοινωνικά και πρόθυμα να μοιραστούν παιχνίδια καθώς επίσης και να παράσχουν βοήθεια.

Συναισθηματική ανάπτυξη

Η συναισθηματική όπως και η κοινωνική ανάπτυξη, επηρεάζονται καθοριστικά από το οικογενειακό περιβάλλον. Πρόκειται για μια πορεία εκ της οποίας προκύπτουν πολλαπλά συναισθήματα, καθώς αυτά διαμορφώνονται και μεταβάλλονται, από την παιδική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση. Τόσο για τη φύση όσο και για την πορεία της συναισθηματικής ανάπτυξης, έχουν γίνει πολλές μελέτες και έχουν προκύψει θεωρίες. Μεταξύ αυτών αναφέρονται η θεωρία της συμπεριφοράς από τον Watson (2014), η γνωστική θεωρία των Piaget & Inhelder (1969) και η θεωρία της συναισθηματικής νοημοσύνης του Goleman (1995). Ο τελευταίος, θέλοντας να περιγράψει τι είναι η συναισθηματική νοημοσύνη, επεσήμανε πως πρόκειται για την ικανότητα που έχει ένα άτομο να κατανοεί και να διαχειρίζεται τα δικά του συναισθήματα, αλλά και να μπορεί να αντιλαμβάνεται την ύπαρξη αυτών στους άλλους και κατά συνέπεια να δρα αναλόγως. Η οικογένεια και το σχολείο διαδραματίζουν ενεργό ρόλο ως προς τη συναισθηματική ανάπτυξη και φαίνεται ότι στην προσχολική ηλικία αποτελεί μια ικανότητα που παρουσιάζεται πολύ έντονα. Είναι η εποχή όπου «κτίζονται» οι σχέσεις με τους γονείς, τους νηπιαγωγούς και τους συμμαθητές, κάτι που θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό και τον τρόπο δράσης τους στο μέλλον.

Ηθική ανάπτυξη

Το ζήτημα της ηθικής είναι πολύ σπουδαίο και σχετίζεται άμεσα με την προσωπικότητα του ατόμου, τις αντιδράσεις του, τις σχέσεις του με τον περίγυρο, τις επιθυμίες και τις υποχρεώσεις. Η οικογένεια είναι η πρώτη ομάδα κοινωνικοποίησης που μεταλαμπαδεύει στο παιδί ηθικές αρχές και αξίες. Ωστόσο μεγαλώνοντας έρχεται σε επαφή με το σχολείο και με ολοένα και περισσότερους ανθρώπους, από τους οποίους αντλεί ηθικές αξίες. Σύμφωνα με τον Piaget (1932) τα παιδιά έως 7 ετών αξιολογούν πράξεις όπως το ψέμα και η κλοπή βάσει του υλικού αποτελέσματος ανεξάρτητα από τα κίνητρα. Επιπλέον, διαπίστωσε ότι μέχρι τα έξι τους χρόνια τα παιδιά πιστεύουν ότι το ψέμα αποτελεί μια κακή λεκτική φράση. Τέλος, η ηθική ανάπτυξη ξεκινά από τη γέννηση του ατόμου και συνυπάρχει με τη γνωστική και την κοινωνικό-συναισθηματική ανάπτυξη. Ο ρόλος της είναι καθοριστικός για τις διαπροσωπικές σχέσεις (Καρακατσάνη, 2004).

Στο σημείο αυτό και αφού έγινε λόγος για την ανάπτυξη του παιδιού, δίνονται εν συντομία ορισμένα χαρακτηριστικά που αφορούν σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και συγκεκριμένα μεταξύ 3 – 5 ετών. Φθάνοντας στην ηλικιακή αυτή περίοδο το παιδί, έχει ήδη γνωρίσει τον εαυτό του, έχει επίγνωση του ρόλου του και χρησιμοποιεί τη φαντασία του. Κάθε καλή του πράξη συνεπάγεται την επιβράβευση, ενώ μια κακή την τιμωρία. Έτσι, μπορεί να κατανοήσει σε ένα βαθμό ποιο είναι το σωστό και ποιο το λάθος. Επιπλέον, τα άτομα προσχολικής ηλικίας κοινωνικοποιούνται και γνωρίζουν τι είναι πραγματικό και τι φανταστικό. Του αρέσει να ρωτά και να μαθαίνει. Ωστόσο, οι γονείς που είναι και οι βασικοί αποδέκτες των ερωτημάτων του παιδιού τους, οφείλουν να το ενημερώσουν ότι δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζει τα πάντα και πως μεγαλώνοντας θα βρίσκει τις απαντήσεις στις ερωτήσεις του. Επιπροσθέτως, οι γονείς χρέος έχουν να στέκονται στο παιδί τους και να το αποτρέπουν από το να προβαίνει σε πράξεις που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική του ακεραιότητα. Στο στάδιο αυτό, τα περισσότερα παιδιά συνηθίζουν να παίζουν είτε μόνα είτε μαζί με άλλα, το ομαδικό παιχνίδι συμβάλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, στην επικοινωνία και στη σκέψη. Αν και βρίσκεται σε μικρή ηλικία, έχει την επιθυμία να βοηθά τη μητέρα του στις δουλειές του σπιτιού, κάτι που φαίνεται ότι τονώνει το ηθικό του και του δίνει αυτοπεποίθηση και χαρά. Καταλήγοντας, αναφέρεται ότι στην ηλικία αυτή τα παιδιά «κατασκευάζουν» συχνά έναν φανταστικό κόσμο στον οποίο «τοποθετούν» φανταστικούς φίλους. Τις ερωτήσεις του συνοδεύουν το «γιατί», το «πως» και το «πότε». Επίσης, συνηθίζει να μιμείται ήρωες κινουμένων σχεδίων, συνεργάζεται στα ομαδικά παιχνίδια και κοινωνικοποιείται σε ένα μεγάλο βαθμό. Πολλές φορές συμπεριφέρεται φυσιολογικά και άλλες προκλητικά, γι' αυτό οι γονείς θα πρέπει να το ανακαλούν στην τάξη και να τους εξηγούν αργά για ποιο λόγο μια συμπεριφορά τους είναι λανθασμένη. Οι τιμωρίες, σύμφωνα με την ψυχολόγο Κυπραίου Π., δεν ωφελούν και μπορεί να φέρουν τα αντίθετα αποτελέσματα. Πρόκειται για πολύ μικρά σε ηλικία παιδιά, τα οποία χρειάζονται χρόνο ώστε να κατανοήσουν το σωστό και το λάθος, γι' αυτό οι γονείς θα πρέπει να περνάνε χρόνο μαζί τους, να τα φροντίζουν, να τους υποδεικνύουν ποια συμπεριφορά τους υπήρξε σωστή και ποια αρνητική.

1.2. Ο νηπιαγωγός και τα άτομα προσχολικής ηλικίας

Η προσχολική εκπαίδευση είναι αυτή που παρέχεται στα παιδιά προσχολικής ηλικίας και είναι μείζονος σημασίας καθόσον πρόκειται για μία περίοδο της ζωής τους κατά την οποία ο χαρακτήρας του είναι εύπλαστος και ξεκινά να αναπτύσσεται η προσωπικότητά τους. Ταυτόχρονα καλλιεργείται η γλωσσική και ψυχοκινητική τους κατάσταση. Επομένως, κρίνεται ως επιτακτική η ένταξη των νηπίων στο νηπιαγωγείο, καθώς εκεί έχουν τη δυνατότητα να ενισχυθούν, δεδομένου ότι διανύουν μία ηλικιακή περίοδο κατά την οποία τίθενται οι βάσεις της προσωπικότητάς τους. Το νηπιαγωγείο είναι η πρώτη επαφή του παιδιού με την εκπαίδευση, εκεί κοινωνικοποιείται και αναλαμβάνει ρόλους. Η οικογένεια και η/ο νηπιαγωγός διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο ως προς την διαμόρφωση των νηπίων. Μάλιστα σήμερα η εκπαίδευσή τους κρίνεται ότι θα πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς της προσχολικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγούς) που τις περισσότερες φορές είναι γυναίκες. Το σχολείο είναι ένας φορέας κοινωνικοποίησης και καλεί το νήπιο να προσαρμοστεί και να ενταχθεί ομαλά (Πυργιωτάκης 1998).

Το παιδί μαθαίνει να συνυπάρχει με άλλους ανθρώπους, εκτός της οικογένειάς του, να ακούει, να προσέχει, να επικοινωνεί, να αναπτύσσει τις δεξιότητες του και να εντάσσεται σε μία ομάδα. Ενώ αρχικά είναι μη ηθελημένα εγωκεντρικό, σταδιακά αναγνωρίζει ότι πέραν του εγώ του υπάρχουν και οι άλλοι. Παρόλα αυτά είναι η πρώτη επαφή του παιδιού με την εκπαίδευση, και γι' αυτό το νηπιαγωγείο δεν είναι μία εύκολη υπόθεση, καθώς πρόκειται για μία αλλαγή περιβάλλοντος αλλά και για έναν χώρο όπου θα κληθεί να μάθει να αφομοιώνει πληροφορίες και να υπακούει σε κάποιους κανόνες. Ωστόσο, πέραν των δυσκολιών το βέβαιο είναι ότι η προσχολική εκπαίδευση παρέχει ορισμένα πλεονεκτήματα στα παιδιά, τα οποία συμβάλλουν στην γνωστική, συναισθηματική και ψυχοκοινωνική ανάπτυξη τους. Η προσχολική αγωγή είναι μια πραγματικότητα που συμβαίνει σε μία ευαίσθητη περίοδο ανάπτυξης του παιδιού. Αποκτά εμπειρίες και βιώματα, διαμορφώνει την προσωπικότητά του, τον χαρακτήρα του και αναπτύσσει τις μαθησιακές του ικανότητες. Επομένως η προσχολική εκπαίδευση συμβάλλει στην ψυχική, σωματική, συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη του ατόμου και παράλληλα ενισχύει τις δεξιότητές του. Ακόμη, διδάσκεται έννοιες όπως η πειθαρχία και η κριτικής σκέψη. Είναι σαφές ότι το νηπιαγωγείο είναι ο προθάλαμος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Ζαχαρενάκης, 1995 & Τσαρδάκης, 1987).

Τα άτομα που φοιτούν στην προσχολική εκπαίδευση χρειάζονται ανθρώπους οι οποίοι είναι εξειδικευμένοι. Για τον λόγο αυτόν προσλαμβάνονται οι νηπιαγωγοί, δηλαδή οι παιδαγωγοί της προσχολικής αγωγής που καθοδηγούν και συμβάλλουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των νηπίων. Καθώς η ηλικία των παιδιών αυτών αποτελεί μια περίοδο θεμελίωσης των κοινωνικών και μαθησιακών ικανοτήτων τους, κρίνεται απαραίτητη η διδασκαλία τους από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς (Garner & Waajid, 2008).

Ο ρόλος του νηπιαγωγού είναι καθοριστικός διότι είναι ένας επαγγελματίας που έχει σπουδάσει κάτι συγκεκριμένο και έχει καταρτισθεί γνωρίζοντας τις απαραίτητες παιδαγωγικές πρακτικές, μέσω των οποίων είναι δυνατό να βοηθήσει το άτομο, στο επίπεδο της κοινωνικοποίησης του αλλά και να του παράσχει τη συναισθηματική στήριξη και την τρυφερότητα που χρειάζεται. Μολονότι τις περισσότερες φορές το επάγγελμα ασκούν οι γυναίκες, εντούτοις, υπάρχουν και άντρες νηπιαγωγοί. Είναι άνθρωποι που έχουν επιμορφωθεί προκειμένου να είναι σε θέση να μορφώσουν, να εμψυχώσουν και να συμβάλλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη και καλλιέργεια της σκέψης, του λόγου και των δεξιοτήτων του παιδιού. Είναι άνθρωποι που υποδεικνύουν στο παιδί τόσο τις υποχρεώσεις στις οποίες καλείται να ανταποκριθεί όσο και τα δικαιώματα τα οποία θα πρέπει να διεκδικεί. Ακόμη διδάσκει την αξία της συνεργασίας, του σεβασμού και της σωστής συμπεριφοράς απέναντι σε όλα τα υπόλοιπα παιδιά (Denham, Bassett & Zinsser, 2012).

Τέλος, παρόλο που η προσχολική εκπαίδευση είναι η πρώτη βάση της αγωγής που δίνεται στα σχολεία, φαίνεται ότι είναι μείζονος σημασίας ακριβώς γιατί είναι ο προθάλαμος όλων των υπολοίπων εκπαιδευτικών σταδίων. Εκεί ξεκινούν και «χτίζονται» οι νοητικές και ψυχοκοινωνικές ικανότητες του παιδιού. Μπαίνουν οι βάσεις επάνω στις οποίες γίνονται προσπάθειες ούτως ώστε να διαμορφωθούν τα άτομα αυτά σε ολοκληρωμένη χαρακτήρες, σώφρονες πολίτες του μέλλοντος.

Στο σημείο αυτό θα γίνει λόγος για τις σχέσεις νηπίου – νηπιαγωγού. Τα παιδιά καθώς εντάσσονται στην προσχολική αγωγή, το βέβαιο είναι ότι θα αντιμετωπίσουν αρχικά κάποιες δυσκολίες, καθώς αποχωρίζονται το σπίτι τους και γνωρίζουν άλλους ανθρώπους τους οποίους ενδεχομένως να μην είχαν δει ποτέ στη ζωή τους. Η προσαρμογή αυτή δεν είναι εύκολη, όμως ο νηπιαγωγός καλείται να βοηθήσει τα νήπια ούτως ώστε να γίνει ομαλά η μετάβαση τους από το οικογενειακό στο

περιβάλλον του νηπιαγωγείου. Ο νηπιαγωγός μετατρέπεται τρόπον τινά σε γονέα του νηπίου, αφού μετά την οικογένεια, είναι ο πλέον υπεύθυνος για τη φροντίδα του, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του και τη γενικότερη στήριξη του. Το έργο του νηπιαγωγού είναι πολύ σπουδαίο και αυτό γιατί θα πρέπει να δημιουργήσει στο παιδί ένα αίσθημα ασφάλειας, αποδεικνύοντας ότι είναι κυριολεκτικά δίπλα του, στέκεται αρωγός σε οποιαδήποτε προβλήματα του είτε αυτά είναι συναισθηματικά είτε μαθησιακά. Είναι εκεί για να τα αντιμετωπίσουν μαζί. Η καλή σχέση νηπιαγωγού και νηπίου, θα βοηθήσει το δεύτερο προκειμένου να αναπτύξει υγιείς σχέσεις με τους συμμαθητές του, να αισθανθεί ότι ανήκει σε μία ομάδα στην οποία το αποδέχονται. Εν συνεχεία θα μπορέσει να αναπτύξει μέσω της ενθάρρυνσης που θα λάβει, τη διάθεση για συνεργασία. Ο νηπιαγωγός καλείται να δείχνει στοργή στο παιδί αλλά και να είναι δίκαιος απέναντι σε όλα τα νήπια. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί γίνονται οι δεύτεροι γονείς των παιδιών καθ' όλη την ώρα που αυτά βρίσκονται στον χώρο του νηπιαγωγείου (Κοντοπούλου 1996).

Όσον αφορά το νήπιο, αυτό προσκολλάται συνήθως στη μητέρα του κάτι που του στοιχίζει την ημέρα που ξεκινά να πηγαίνει στο νηπιαγωγείο. Βέβαια το δέσιμο αυτό με τη μητέρα είναι απαραίτητο για τη συναισθηματική του ανάπτυξη. Ωστόσο, την ημέρα κατά την οποία το νήπιο γράφεται στο νηπιαγωγείο, του δημιουργείται το λεγόμενο άγχος του αποχωρισμού, καθώς δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί ότι ο αποχωρισμός αυτός δεν διαρκεί για πολύ. Με την πάροδο των ημερών συνηθίζει και εντάσσεται σε έναν χώρο που αποτελεί μέσο όπου θα αναπτύξει τις δεξιότητές του, θα παίξει με τα υπόλοιπα παιδιά και θα γνωρίσει ανθρώπους, αναπτύσσοντας δεσμούς μαζί τους. Η ένταξη στο σχολικό περιβάλλον - γίνεται για πρώτη φορά στο νηπιαγωγείο και αποτελεί θεμελιώδη στιγμή για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού. Στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου το παιδί βρίσκεται χωρίς την οικογένεια του για πρώτη φορά, κάτι που του προκαλεί άγχος και θλίψη, εντούτοις, θα κληθεί να αναπτύξει διαπροσωπικές σχέσεις και να συνυπάρξει με άλλα παιδιά. Θα μάθει να υπακούει σε κανόνες που τίθενται από το νηπιαγωγό και που αφορούν το περιβάλλον του νηπιαγωγείου. Η νηπιαγωγός υποστηρίζει το παιδί, το βοηθάει να προσαρμοστεί στο νέο περιβάλλον, του φέρεται με στοργή και αγάπη. Είναι υπεύθυνη για τα νήπια για όσο διάστημα παραμένουν στο χώρο του σχολείου (Σκουλούδη, 2023).

Κεφάλαιο 2. Η αγγλική γλώσσα στο νηπιαγωγείο

Σήμερα, οι κοινωνίες έχουν αποκτήσει έναν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, δεδομένων των ραγδαίων αλλαγών που επέφεραν οι μετακινήσεις των πληθυσμών αλλά και η επίδραση της παγκοσμιοποίησης. Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, φαίνεται να λειτουργεί βοηθητικά λαούς που παρά τις διαφορές στις αντιλήψεις και την κουλτούρα, επιθυμούν να αλληλεπιδράσουν ειρηνικά με τους ανθρώπους που εισήχθησαν στη χώρα τους, αλλά και για τη διευκόλυνση των ίδιων σε περίπτωση μετοίκησης σε μια άλλη χώρα (Σγούρα κ.ά., 2018).

Το διαπολιτισμικό περιβάλλον, δίνει τη δυνατότητα στους λαούς να έρθουν σε επαφή και να αναζητήσουν λύσεις στα κοινά τους προβλήματα. Η πολυγλωσσία γενικότερα, είναι πομπός αλλά και αποδέκτης πολιτισμού. Η ώσμωση που δημιουργείται μεταξύ των λαών, συντελεί στο να επικρατεί κάθε φορά ένα κλίμα σεβασμού και αποδοχής των διαφορετικών πολιτισμών (Gundara, 2000).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν που αξιολογώντας τις επικρατούσες συνθήκες και προσπαθώντας να συμβάλει στην επικράτηση της ειρήνης, έθεσε το θέμα της πολυγλωσσίας στο επίκεντρο. Μέσω αυτής, είναι δυνατή ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά και η συνεργασία μεταξύ των λαών. Έτσι, προχώρησε στο να εισαγάγει την πολυγλωσσία στο εκπαιδευτικό σύστημα των χωρών-μελών της, και μάλιστα από το Νηπιαγωγείο. Σε μια προσπάθεια δημιουργίας μιας πολύγλωσσης κοινωνίας, έγιναν δράσεις ούτως ώστε να αποκτήσουν οι ευρωπαίοι πολίτες τη δυνατότητα να γνωρίζουν καλά περισσότερες γλώσσες, πέραν της μητρικών των. Η εκπαίδευση, θα γινόταν εντός των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από εκπαιδευτικούς με σπουδές στη γλώσσα την οποία θα δίδασκαν (Commission of the European Communities, 2003).

Η καλή γνώση μιας άλλης γλώσσας, είναι ένα προσόν που μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια του σεβασμού απέναντι στους άλλους λαούς, στην επικράτηση της ειρήνης και στην ανάπτυξη του υγιούς διαλόγου. Σύμφωνα με μελέτες, ένας πολύγλωσσος άνθρωπος αντιλαμβάνεται καλύτερα την κουλτούρα ενός άλλου λαού, και ξεπερνώντας τα στερεότυπα, μπορεί πλέον να διευρύνει τους ορίζοντες του. Εκ του αποτελέσματος, επιτυγχάνεται η μεταξύ των επικοινωνία και η δράση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2006).

2.1 Η πολυγλωσσία στην Ευρώπη

Δεδομένης της ραγδαίας μετακίνησης λαών προς την Ευρώπη, συνέβησαν ορισμένες αλλαγές, με βασικότερες την πολυπολιτισμικότητα και την πολυγλωσσία. Διερευνώντας κανείς τα θέματα που αφορούν τη γλώσσα, διαπιστώνει ότι η πρώτη είναι η λεγόμενη μητρική, αυτή που το άτομο μαθαίνει από την οικογένεια, το σχολείο και τον περίγυρο του τόπου στον οποίο μεγαλώνει. Εντούτοις, πέραν της πρώτης, υπάρχει και η δεύτερη γλώσσα που είναι και η λεγόμενη ξένη, αυτή που μαθαίνει κανείς προκειμένου να εγκατασταθεί σε έναν άλλο - ξένο τόπο. Βέβαια, καθώς η εισροή ανθρώπων από όλο τον κόσμο εντός της Ευρώπης, επέφερε μια σειρά από μεταβολές, καθίσταται σαφές ότι για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όροι όπως πρώτη και δεύτερη γλώσσα, είναι άνευ σημασίας, αφού η γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία, αποτελούν μια πραγματικότητα.

Η πολυγλωσσία είναι ένας όρος που μεταφράζεται ως η ικανότητα που έχουν ορισμένες κοινωνίες, θεσμοί, ομάδες και άτομα, να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν πάνω από μία γλώσσες στην καθημερινότητα τους, σε μια προσπάθεια να επικοινωνήσουν τις ανάγκες τους, να συνομιλήσουν και να διεκπεραιώσουν τις εργασίες των. Ωστόσο, η πολυγλωσσία δηλώνει επίσης και αυτή τη συνύπαρξη περισσότερων γλωσσικών κοινωνιών σε έναν τόπο. Η γλώσσα γενικότερα, είναι πομπός αλλά και αποδέκτης πολιτισμού, που οδηγεί σε μια ώσμωση μεταξύ των λαών (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, χ.χ)

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει 24 επίσημες γλώσσες, ενώ υπάρχουν περισσότερες από εξήντα περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες, τις οποίες χρησιμοποιούν περισσότεροι από 40 εκατομμύρια άνθρωποι. Μέλημα της ευρωπαϊκής πολιτικής, αναφορικά με την πολυγλωσσία, είναι να είναι σε θέση ο εκάστοτε πολίτης της Ε.Ε. να γνωρίζει καλά τόσο τη μητρική του γλώσσα, όσο και άλλες δύο ξένες. Δεδομένης της δυνατότητας που έχει το παιδί να μαθαίνει, επισημαίνεται ότι η εκμάθηση ξένων γλωσσών σε μικρή ηλικία, είναι δυνατό να οδηγήσει το άτομο στη σωστή κατανόηση και ομιλία, χρησιμοποιώντας τη διάλεκτο, και γι' αυτό τον λόγο προτείνεται η επαφή του παιδιού με τις ξένες γλώσσες να γίνεται από μικρή ηλικία. Αυτό, αποτελεί μια παραδοχή που είναι αποτέλεσμα μελετών. Εντούτοις, η εκμάθηση των ξένων γλωσσών είναι δυνατό να ενισχύσει θετικά το άτομο σε πολλά επίπεδα. Αρχικά, αναφέρεται ότι η εκμάθηση μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών, βοηθά το

άτομο προκειμένου να διευρύνει τους ορίζοντες του, αλλά και να καταρτιστεί ακόμα περισσότερο, σπουδάζοντας σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μάλιστα, έχοντας τις γνώσεις αυτές, θα είναι σε θέση να εργαστεί, αλλά και να δημιουργήσει την οικογένεια του στη νέα χώρα. Επομένως, επιτυγχάνεται τόσο η ακαδημαϊκή όσο και η επαγγελματική εξέλιξη του. Η πολυγλωσσία, συμβάλει στην άρση των προκαταλήψεων, δίνοντας τη δυνατότητα στους ανθρώπους να επικοινωνούν, να δρουν με στόχο να επιτύχουν κοινούς σκοπούς, αλλά και να συμβιώνουν αρμονικά, σεβόμενοι τον πολιτισμό των άλλων. Είναι σαφές ότι ένας άνθρωπος που γνωρίζει ξένες γλώσσες, θα επιλεγεί από επιχειρήσεις που έχουν σχέσεις με χώρες της Ε.Ε. Ένα ακόμα προσόν που αποκτά κανείς μαθαίνοντας ξένες γλώσσες, είναι και η δυνατότητα του να απασχοληθεί επαγγελματικά με τη μετάφραση και την παράδοση μαθημάτων ξένων γλωσσών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την πολυπολιτισμικότητα και την πολυγλωσσία, θέλοντας να δημιουργήσει πολίτες με συνείδηση, οι οποίοι θα είναι σε θέση να δράσουν από κοινού, ενωμένοι και καταπολεμώντας τις διακρίσεις (Ευρωπαϊκή Ένωση, χ.χ).

Μελετώντας το άρθρο 22 του Ευρωπαϊκού Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, μπορεί κανείς να αντιληφθεί πως η ΕΕ προωθεί το σεβασμό προς τον συνάνθρωπο, είτε ανήκει σε άλλη χώρα, είτε ομιλεί διαφορετική γλώσσα και πρεσβεύει μια άλλη θρησκεία. Η ανεξιθρησκεία, είναι δυνατό να συμβάλλει στην καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και του ρατσισμού. Το παραπάνω υποστηρίζεται και από το άρθρο υπ' αριθμόν 3 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σύμφωνα με το οποίο η Ε.Ε. αποσκοπεί στο να καλλιεργήσει το σεβασμό απέναντι στην πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία, καθώς με τον τρόπο αυτόν θα επέλθει η ειρήνη και θα αναπτυχθεί η ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010).

Εν συνεχεία, στο άρθρο 165 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση γίνεται λόγος για τη σπουδαιότητα της ανάπτυξης της παιδείας, μέσω της εκμάθησης των ξένων γλωσσών, κάτι που μπορεί να συμβάλλει στην επικράτηση του σεβασμού μεταξύ των λαών (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 2007).

Ένα ακόμα αξιόπιστο στοιχείο είναι και το Λευκό βιβλίο της Επιτροπής του 1995, το οποίο φέρει τον τίτλο «εκπαίδευση κατάρτιση και έρευνα: Διδασκαλία και μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης». Το Λευκό βιβλίο αναφέρεται συχνά στη σπουδαιότητα της επαφής με μία ή περισσότερες ξένες γλώσσες. Μάλιστα, επισημαίνεται και η σημασία που έχει η εκμάθηση αυτή να ξεκινά ήδη από το νηπιαγωγείο, σε μια ηλικία όπου τα παιδιά είναι εύπλαστα, κατανοούν και μαθαίνουν εύκολα. Βάσει της Επιτροπής του 1995, το άτομο θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες, τις οποίες να μαθαίνει καλά και να μπορεί να τις χρησιμοποιήσει σε ικανοποιητικό βαθμό. Γνωρίζοντας ξένες γλώσσες ο άνθρωπος, μπορεί να ταξιδέψει, να έχει πρόσβαση σε επαγγέλματα διεθνούς εμβέλειας, να γνωρίζει περισσότερους ανθρώπους, να αντιλαμβάνεται την αξία που έχει ο κάθε λαός και να αφουγκράζεται τον πλούτο της κουλτούρας του άλλου. Η πολυγλωσσία, ενισχύει τον ευρωπαϊκό πολίτη, δίνοντας του εφόδια με τα οποία μπορεί να πορευτεί στην κοινωνία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Πέραν του λευκού, αξιοσημείωτη υπήρξε και η επίδραση του πράσινου βιβλίου της επιτροπής του 1996 με τίτλο «Εκπαίδευση, κατάρτιση, έρευνα: Τα εμπόδια στη διακρατική κινητικότητα» τονίζοντας ότι η ελλιπής γνώση γλωσσών παραμένει ένα από τα κυριότερα εμπόδια στην κινητικότητα. Συγκεκριμένα, αναφέρει πως η εκμάθηση δύο ξένων γλωσσών, συμβάλλει στο να έχει το άτομο πρόσβαση σε περισσότερα επαγγέλματα κι επίσης να μπορεί με άνεση να επισκέπτεται μίαν άλλη χώρα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Κατόπιν, γίνεται λόγος για το ψήφισμα του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 1995 σύμφωνα με το οποίο τονίζεται η αξία της πολυγλωσσίας που προάγεται μέσω των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακόμη, επισημαίνεται η σημασία του να μαθαίνει κανείς καλά την ξένη γλώσσα, κάτι που επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης και της υποχρεωτικότητας ύπαρξης των μαθημάτων που προωθούν τις ξένες γλώσσες κατά τη σχολική φοίτηση. Στόχος των μαθημάτων αυτών, δεν είναι μια επιφανειακή εκμάθηση λέξεων και προτάσεων, αλλά το να αποκτήσει το άτομο την ευχέρεια στον χειρισμό της ξένης γλώσσας, μαθαίνοντας την το ίδιο καλά με τη μητρική του γλώσσα (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 1995).

Άξιο μνείας και αναφοράς είναι και το ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1997. Σε αυτό γίνεται λόγος για την αναγκαιότητας επαφής του ατόμου με την ξένη γλώσσα ήδη από το νηπιαγωγείο. Με τον τρόπο αυτόν θα μπορέσει να αφομοιώσει επαρκώς τη νέα γλώσσα, βελτιώνοντας ταυτόχρονα τη μητρική και δρώντας σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως προαναφέρθηκε τα παιδιά σε μικρή ηλικία μαθαίνουν πιο εύκολα, γεγονός που σημαίνει ότι η εκμάθηση της ξένης γλώσσας ήδη από τα νηπιακά χρόνια, θα συμβάλλει στην ποιοτική εκμάθηση των γλωσσών και θα δημιουργήσει ορισμένα αισθήματα όπως είναι ο σεβασμός απέναντι στη γλωσσική και πολιτιστική πολυμορφία. Με την πάροδο του χρόνου η εκμάθηση ξένων γλωσσών θα χρησιμοποιηθεί ως μέσο για τον αγώνα ενάντια στις ανισότητες και την επιθυμία επικράτησης της ειρήνης (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 1997).

Τέσσερα χρόνια αργότερα (2001) συνέβη ένα ακόμα σπουδαίο γεγονός, καθότι η χρονιά αυτή αποδείχθηκε ορόσημο για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών. Το 2001 ανακηρύχθηκε ως Ευρωπαϊκό Έτος γλωσσών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η ανακήρυξη αυτή αποσκοπούσε στο να ενθαρρύνει τον κόσμο να προσεγγίσει με ενδιαφέρον τις ξένες γλώσσες. Το Έτος γλωσσών είχε μεγάλη επιτυχία και προώθησε τη σημασία της πολυγλωσσίας. Συγκεκριμένα, στόχευσε σε ορισμένους στόχους. Σε αυτούς συγκαταλέχθηκαν η καλλιέργεια του σεβασμού απέναντι στη γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία των κατοίκων της Ευρώπης. Ακόμα ένας στόχος που επετεύχθη υπήρξε η προώθηση της σπουδαιότητας της πολυγλωσσίας, μιας κατάστασης που μπορεί να επιφέρει μόνο θετικά αποτελέσματα, αφού συντελεί στην κατάρτιση του ατόμου, το οποίο μπορεί να εξελιχθεί επαγγελματικά και κοινωνικά. Επίσης, μια επιδίωξη της ανακήρυξης του Ευρωπαϊκού Έτους γλωσσών, στάθηκε η προαγωγή της δια βίου μάθησης αλλά και η προώθηση των ιδανικών μεθόδων για την αποτελεσματική προσέγγιση, κατανόηση και εκμάθηση των ξένων γλωσσών. Συμπεραίνεται ότι η επικοινωνία μεταξύ των λαών είναι μείζονος σημασίας, για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και την επίτευξη των αρμονικών δεσμών με εκείνους που διατηρούν την ιδιαίτερη κουλτούρα της χώρας στην οποία γεννήθηκαν. Στο σημείο αυτό, αναφέρεται ότι η εκμάθηση περισσότερων γλωσσών, δεν σημαίνει υποβάθμιση και υποτίμηση της μητρικής, αλλ' αντιθέτως είναι δυνατό να συντελέσει πέραν της διατήρησης της και στην προώθηση της σε κάποιον άλλον (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων, 2002).

Λίγο πριν την ολοκλήρωση της παρούσας ενότητας, δεν θα ήταν δυνατή η παράλειψη του σχεδίου δράσης για τις γλώσσες (2004-2006). Φαίνεται πως και στην περίπτωση αυτή προωθείται η αναγκαιότητα της εκμάθησης ξένων γλωσσών. Ένας εκ των στόχων του σχεδίου δράσης είναι η προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας που μπορεί να υλοποιηθεί όταν υπάρχουν πρόθυμοι εκπαιδευτικοί, αλλά και μαθητές που έχουν πρόθεση να μάθουν κάτι καινούργιο. Οι ξένες γλώσσες δεν είναι υπαρκτές μόνο στην εκπαίδευση αλλά και στον εργασιακό χώρο (συγκεκριμένα σε συγκεκριμένα επαγγέλματα για τα οποία είναι απαραίτητη η γνώση μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών). Ο μαθητής ενθαρρύνεται προκειμένου να αγαπήσει περισσότερο τη μητρική του γλώσσα και να αντιμετωπίσει με ενδιαφέρον και σεβασμό τη νέα γλώσσα που διδάσκεται (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2003).

Στο σημείο αυτό, η ενότητα ολοκληρώνεται παρουσιάζοντας ένα επίσης σπουδαίο κεφάλαιο στην πορεία της πολυγλωσσίας. Πρόκειται για το Συμβούλιο της Ευρώπης. Το αξιοσημείωτο είναι ο αγώνας που έχει δοθεί από τους εκπροσώπους αυτού, προκειμένου να ενθαρρύνουν τον κόσμο, να αγαπήσει τις ξένες γλώσσες και να τις αντιμετωπίσει σαν μια νέα πρόκληση. Η άρτια λειτουργία του Συμβουλίου της Ευρώπης, οφείλεται στα τμήμα Γλωσσικής πολιτικής στο Στρασβούργο, στη Γαλλία και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών στο Graz της Αυστρίας. Καθένα εξ αυτών στοχεύει στην προώθηση της πολυγλωσσίας και της γλωσσικής πολυμορφίας. Προσεγγίζοντας τους έναν προς έναν, φαίνεται ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης, επιδιώκει να προωθήσει την πολυγλωσσία, τη γλωσσική πολυμορφία, την αμοιβαία κατανόηση, τη δημιουργική ιδιότητα του πολίτη και την κοινωνική συνοχή. Συνοψίζοντας, η πολυγλωσσία είναι ένας όρος συνδεδεμένος με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος έχει προωθηθεί σε μεγάλο βαθμό και θεωρείται απαραίτητος (Συμβούλιο της Ευρώπης, χ.χ).

Παρά το brexit, δηλαδή την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αγγλική γλώσσα εξακολουθεί να είναι ή επίσημη γλώσσα και γλώσσα εργασίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Στο σημείο αυτό αναφέρονται ορισμένα γενικά θέματα. Αρχικά, η ΕΕ υποστηρίζει την εκμάθηση περισσότερων της μιας γλώσσας, σε μια προσπάθεια να αναδείξει τη σπουδαιότητα του κάθε λαού και την πολιτιστική του κληρονομιά. Με 24 επίσημες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένων της αγγλικής, βουλγαρικής, γαλλικής, γερμανικής, δανικής, ελληνικής, εσθονικής, ιρλανδικής, ισπανικής, ιταλικής, κροατικής, λετονικής, λιθουανικής, μαλτέζικης, ολλανδικής, ουγγρικής, πολωνικής, πορτογαλικής, ρουμάνικης, σλοβάκικης, σλοβένικης, σουηδικής, τσεχικής και φινλανδικής, αποτελεί μια ισχυρή δύναμη, ένα σύνολο κοινωνιών με ξεχωριστή κουλτούρα και αξίες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποσκοπεί στην επίτευξη της πολυγλωσσίας. Μέσω αυτής της αρχής επιχειρεί να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας υγιούς επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών με σκοπό τη διαφύλαξη τη γλωσσικής πολυμορφίας, της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, αλλά και την προώθηση εκμάθησης γλωσσών. Στην Ευρώπη η πολυγλωσσία κατοχυρώνεται στο χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ και αναφέρει ότι ο οποιοσδήποτε πολίτης της, δικαιούται να ομιλεί οποιαδήποτε εκ των 24 γλωσσών, προκειμένου να επικοινωνήσει με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ τα οποία οφείλουν να απαντούν στην ίδια γλώσσα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβεί σε δράσεις προκειμένου να προωθήσει την πολυγλωσσία. Ένα από τα σπουδαιότερα που έχει κάνει είναι η δημιουργία του προγράμματος ERASMUS, μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Αυτό γίνεται με τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες εκπαίδευσης, αθλητισμού και με προσπάθειες σε κάποια άλλη χώρα. Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην εκμάθηση των γλωσσών ήδη από τη μικρή ηλικία, συμβάλλοντας στην επιμόρφωση των μαθητών σε σχολεία άλλων χωρών

Πηγή :

<https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/multilingualism/about-multilingualism-policy>

2.2 Η αγγλική γλώσσα και η αναγκαιότητα ένταξης στο Νηπιαγωγείο

Θα μπορούσε κάποιος να επαναπαυτεί ισχυριζόμενος ότι η μητρική γλώσσα είναι ένα μέρος επικοινωνίας και έκφρασης και δεν υπάρχει λόγος εκμάθησης μιας άλλης γλώσσας. Εντούτοις, η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας δεν παραγκωνίζει τη μητρική και φαίνεται ότι σύμφωνα με τις ενδείξεις που υπάρχουν, βοηθάει το άτομο στην επαγγελματική και εκπαιδευτική του εξέλιξη. Ακόμη, η εκμάθηση μιας ξένης και συγκεκριμένα της αγγλικής γλώσσας που είναι και η διεθνής, δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να επικοινωνήσει με ανθρώπους από διαφορετικές εθνότητες, σε μία προσπάθεια άρσης των στερεοτύπων (Μπέλλα, 2011).

Προσεγγίζοντας ιστορικά το θέμα διαπιστώνεται ότι από τον 15ο μέχρι και τον 19ο αιώνα η αγγλική γλώσσα γνώρισε μία αξιοσημείωτη άνθηση εν συγκρίσει με άλλες γλώσσες κάτι που αποδείχτηκε από τα σπουδαία λογοτεχνικά έργα που παρουσιάστηκαν την εποχή εκείνη. Εκ του αποτελέσματος, σήμερα η αγγλική θεωρείται η διεθνής γλώσσα επικοινωνίας. Η Αγγλία αποτέλεσε μία ισχυρή χώρα που παρά τις διώξεις και τις λεηλασίες κατόρθωσε να μην αλλοιωθεί, ισχυροποιήθηκε και κατάφερε να γίνει μία παγκόσμια δύναμη (Levitt, 1983).

Το θέμα της πολυγλωσσίας απασχόλησε πολλές χώρες της Ευρώπης οι οποίες με τη σειρά τους αναγνώρισαν στην πρόκληση αυτή την ευκαιρία της αντιμετώπισης του ρατσισμού αλλά και της ορθής επικοινωνίας με σκοπό την προσέγγιση άλλων λαών με διαφορετική κουλτούρα και κοσμοθεωρία. Ο λόγος για τον οποίο η αγγλική γλώσσα σημείωσε πρόοδο συγκριτικά με τις υπόλοιπες και εν τέλει έγινε διεθνής, δικαιολογείται καθώς πρόκειται για μία απλή και εύκολη γλώσσα, την οποία ο καθένας μπορεί με την κατάλληλη προετοιμασία και συμμετοχή στα ξενόγλωσσα μαθήματα να κάνει κτήμα του. Η αγγλική γλώσσα βασίζεται στη λατινική και στο λατινικό αλφάβητο το οποίο είναι μικρότερο από το αλφάβητα άλλων γλωσσών. Με τον τρόπο αυτόν διευκολύνεται η κατάκτηση της, η ομιλία αλλά και η κατανόηση της (Gnutzmann, 1999 & Χατζηαντωνίου, 2016).

Για αρκετά κράτη, η αγγλική γλώσσα επικράτησε ως επίσημη και μάλιστα ως μία από τις επίσημες γλώσσες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) και τις ευρωπαϊκές γλώσσες ενώ είναι και η επίσημη γλώσσα της Κοινοπολιτείας των Εθνών. Η Ευρώπη, επιδιώκοντας να δημιουργήσει υγιείς σχέσεις μεταξύ των κρατών-μελών της, να συμβάλλει στην εθνική αυτοσυνειδησία της καθεμίας και να αποδεχτεί την πολυπολιτισμικότητα, χρησιμοποίησε την αγγλική γλώσσα και τον αγγλικό πολιτισμό. Όλα αυτά προκειμένου να προβάλλει τον ευρωπαϊκό δυτικό γλωσσικό πολιτισμό. Αρχικά, η γλώσσα χρησιμοποιήθηκε διότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύχθηκαν σχέσεις μεταξύ των κρατών, κατά κύριο λόγο εμπορικές. Ακόμη, σε πολλές επιχειρήσεις προτιμώνται οι άνθρωποι οι οποίοι γνωρίζουν αγγλικά, ακριβώς γιατί έχουν την ευχέρεια της επικοινωνίας και για τον λόγο αυτόν είναι άνθρωποι οι οποίοι διατρέχουν μικρότερο κίνδυνο να περιέλθουν στην ανεργία. Η αγγλική γλώσσα συναντάται στον προφορικό αλλά και στο γραπτό λόγο. Στη διεθνή επικοινωνία έχει αποκτήσει ισχυρή θέση, όπως και στην επικοινωνία, την πολιτική, την επιστήμη, την ψυχαγωγία και την τεχνολογία (Σκούρτου, 2011).

Η αγγλική γλώσσα ως διεθνής συναντάται και ως *global english*, *world english* και *International english*. Σήμερα η γνώση της αγγλικής γλώσσας είναι απαραίτητη για τον ευρωπαϊκό πολίτη, εάν και εφόσον επιθυμεί την επαγγελματική του ανέλιξη σε κάποια χώρα του εξωτερικού. Πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι έχουν εντυπώσει στην γλώσσα αυτήν, η οποία έχει διευκολύνει σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητά τους. Σύμφωνα από τα στοιχεία της Eurostat (2019) το 96,4 % του μαθητικού πληθυσμού στην Ευρώπη επιλέγει την αγγλική ως ξένη γλώσσα, εν αντιθέσει με το 26,4% που επιλέγουν την ισπανική, το 21,8% τη γαλλική και το 20,3% τη γερμανική (Μπιρμπίλη, 2015 & Eurostat, 2019).

Κι ενώ πολλές γλώσσες αλλοιώνονται στο πέρασμα των χρόνων, η αγγλική έχει παραμείνει αναλλοίωτη. Οι ευρωπαίοι πολίτες μαθαίνοντας την αγγλική γλώσσα εναποθέτουν ένα ακόμα προσόν στο βιογραφικό τους, το οποίο συμβάλλει στην πρόοδο της προσωπικής τους ζωής και στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Η αγγλική γλώσσα έχει επικρατήσει στο σχολείο, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στη μουσική, την επιστήμη και την ψυχαγωγία, γεγονός που σημαίνει ότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι για πάρα πολλούς ανθρώπους.

Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (1993) η αγγλική και η εκμάθησή της ενδέχεται να βοηθήσει τους πολίτες προκειμένου να καλλιεργήσουν εντός τους τον αλληλοσεβασμό, τον υγιή διάλογο και να καταρρίψουν το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία .

Η αγγλική είναι η κοινή διάλεκτος, η διεθνής γλώσσα, η πιο γνωστή και κατανοητή. Είναι εύκολο να τη μάθει κανείς εάν και εφόσον αφιερώσει χρόνο και επικεντρωθεί από νεαρή ηλικία στον τρόπο με τον οποίο αυτή αναπτύσσεται. Βέβαια πέραν των πάρα πολλών θετικών που αναφέρθηκαν ανωτέρω είναι και εκείνοι οι οποίοι ανησυχούν σχετικά με την άνοδο της αγγλικής γλώσσας, φοβούμενοι ότι θα είναι δυνατό αυτή να παραγκωνίσει τις υπόλοιπες. Στην Ευρώπη γίνεται προσπάθεια προκειμένου να μαθαίνει ο κάθε πολίτης δύο ξένες γλώσσες, όμως φαίνεται ότι η αγγλική υπερτερεί (Γρίβα et al 2017 & Phillipson, 1999).

Σύμφωνα με έρευνες η παιδική ηλικία ενδείκνυται περισσότερο από την εφηβική και ενήλικη περίοδο ως προς την εκμάθηση μιας δεύτερης ξένης γλώσσας. Για τον λόγο αυτόν η ένταξη των αγγλικών στο νηπιαγωγείο φαίνεται να έχει πάρα πολλές προοπτικές καθώς θα μετατρέψει τα άτομα αυτά σε πολύγλωσσα.

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθιέρωσαν την εκμάθηση της ξένης - αγγλικής γλώσσας σε μικρότερη ηλικία από ότι τα προηγούμενα έτη. Το 2002 και όπως αναφέρει έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στο παράδειγμα της Ευρώπης τα ξενόγλωσσα μαθήματα διδάσκονταν σε παιδιά ηλικίας 6 έως 9 ετών, με τα αγγλικά να είναι η πιο δημοφιλής γλώσσα που διδάσκεται ως ξένη. Στα ευρωπαϊκά σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το 2014 το 97,3% των ευρωπαίων μαθητών και μαθητριών διδάσκονταν την αγγλική γλώσσα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Το 2014 το ποσοστό των ευρωπαίων μαθητών και μαθητριών που διδάσκονταν την αγγλική γλώσσα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αυξήθηκε κατά 18,7% από το 2005, φτάνοντας σε ένα ποσοστό της τάξεως του 79,4% (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Χώρες όπως η Πολωνία, η Ισπανία και η Κύπρος εισήγαγαν την εκμάθηση ξένων γλωσσών και κατά κύριο λόγο των αγγλικών στο νηπιαγωγείο, θέλοντας με τον τρόπο αυτό να ενισχύσουν τις γνώσεις των μαθητών και να αποδειχθεί ότι όταν διδάσκονται στην ηλικία αυτή έχουν περισσότερες πιθανότητες να μάθουν καλά μία ξένη γλώσσα. Η Unicef (2012) έκανε λόγο για ένα πλήθος από οφέλη που προσφέρει η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας κατά την προσχολική ηλικία (Alexiou, 2020).

Σήμερα σε αρκετές χώρες της Ευρώπης η αγγλική γλώσσα διδάσκεται από το νηπιαγωγείο και πραγματοποιείται σε πολλές περιπτώσεις δύο φορές την εβδομάδα. Στο νηπιαγωγείο οι εκπαιδευτικοί προσπαθούν με διάφορες δραστηριότητες να εντάξουν τα παιδιά σε ομάδες προκειμένου να επιτευχθεί η αλληλεπίδραση τους και η προώθηση των γνωστικών τους ικανοτήτων. Το μάθημα των αγγλικών διδάσκεται αποκλειστικά από καθηγητή αγγλικής φιλολογίας χωρίς την παρουσία νηπιαγωγού. Κυρίως διδάσκεται με την ακρόαση τραγουδιών και άλλων επικοινωνιακών εργασιών. Μέσω των πρακτικών αυτών γίνεται προσπάθεια βελτίωσης της αισθητηριακής αντίληψης του ατόμου. Υπάρχουν όμως και χώρες στις οποίες διδάσκουν νηπιαγωγοί οι οποίοι έχουν εξειδίκευση στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας. Σε μία προσπάθεια διερεύνησης της υποχρεωτικότητας εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας σε αρκετές χώρες της Ευρώπης, διαπιστώνονται ορισμένα στοιχεία. Η διδασκαλία των αγγλικών επιτυγχάνεται με την ενσωμάτωση στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου κάθε χώρας. Κατά κύριο λόγο διδάσκονται δύο φορές την εβδομάδα και το μάθημα διαρκεί 30 λεπτά. Οι δραστηριότητες που επιλέγονται από τους εκπαιδευτικούς είναι σε πολλά σημεία κοινές και βασίζονται σε παιγνιώδεις δραστηριότητες και τραγούδια. Ο εκπαιδευτικός, θα πρέπει να έχει την απαραίτητη παιδαγωγική επάρκεια προκειμένου να συμβάλλει στην ανάπτυξη της γλώσσας (Κουτρουμάνου, 2020).

Στο σημείο αυτό γίνεται λόγος για την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα. Έχει λεχθεί ότι οι Έλληνες έχουν μία έφεση στις ξένες γλώσσες και τη γλωσσομάθεια, καθώς πολλοί είναι οι Έλληνες οι οποίοι γνωρίζουν αγγλικά και τα θεωρούν ως ένα απαραίτητο εφόδιο για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική τους αποκατάσταση. Η ένταξη της αγγλικής γλώσσας ξεκίνησε πιλοτικά το 2010 και έχει συμβάλλει στην καλλιέργεια γνωστικών και γλωσσικών δεξιοτήτων (Δενδρινού, Ζουγανέλη & Καραβά, 2013).

Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο αποτελεί ένα σπουδαίο βήμα, δεδομένου ότι τα παιδιά αυτά που βρίσκονται σε μικρή ηλικία είναι σε θέση να αφουγκραστούν τη νέα γλώσσα και να την κατακτήσουν από την αρχή, ακολουθώντας μία πορεία. Αυτό σημαίνει ότι παράλληλα με τη μητρική τους γλώσσα, την οποία πρωτόμαθαν, είναι σε θέση να διδαχθούν και να κατακτήσουν και τη δεύτερη, ξένη γλώσσα (Yule, 2017).

Η εισαγωγή της ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα της αγγλικής, είναι μία δημιουργική δραστηριότητα που συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων του νηπίου. Πρόκειται για ένα προσόν, ένα εφόδιο το οποίο θα χρειαστεί στο μέλλον το παιδί προκειμένου να ανελιχθεί σε διάφορους τομείς. Είναι μία ικανότητα που ενισχύει το άτομο νοητικά, γλωσσικά, κοινωνικά, επαγγελματικά, συναισθηματικά και πολιτισμικά (ΔΕΠΠΣ, 2003).

Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο δίνει πολλές ευκαιρίες στο άτομο, ενδυναμώνοντας παράλληλα την ψυχοσυναισθηματική του εξέλιξη. Επιπλέον, μεγαλώνοντας αναπτύσσει ορισμένες ευαισθησίες όσον αφορά το σεβασμό απέναντι στους άλλους πολιτισμούς. Η νέα γλώσσα δίνει στο άτομο μία νέα αίσθηση όσον αφορά τους ανθρώπους ενός άλλου λαού και την κουλτούρα τους. Επιπροσθέτως, πρόκειται για ένα μάθημα που επί της ουσίας ενισχύει τις γνωστικές ικανότητες και που ενισχύει το άτομο (Alexίου, 2020).

Η αγγλική γλώσσα είναι πολύ ισχυρή, είναι διεθνής και ανοίγει δρόμους σε πάρα πολλούς κλάδους. Ακόμη, σε σχολεία της Ελλάδας, όπως τα νηπιαγωγεία είναι δυνατόν να φοιτούν παιδιά τα οποία δεν γνωρίζουν ελληνικά αλλά μόνο τη μητρική τους γλώσσα. Μαθαίνοντας ξένη γλώσσα τα ελληνόπουλα θα μπορέσουν να τα πλησιάσουν τους μαθητές που προέρχονται από την ξένη χώρα, να τους δώσουν να καταλάβουν ότι είναι αποδεκτοί. Φαίνεται ότι η εκμάθηση ότι μιας ξένης γλώσσας σε μικρή ηλικία είναι πολύ πιο αποτελεσματική συγκριτικά με το αν η προσπάθεια αυτή γινόταν σε μεγαλύτερη ηλικία (Alexίου, 2020).

Η πολυγλωσσία έχει πολλαπλά οφέλη για το άτομο. Συνεπώς, ο λόγος για τον οποίο προτείνεται η εισαγωγή των αγγλικών στα νηπιαγωγεία είναι γιατί συγκριτικά με τους εφήβους και τους ενήλικες τα νήπια μαθαίνουν πολύ περισσότερο και αποκωδικοποιούν την ξένη γλώσσα όπως ακριβώς τη μητρική τους. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στο νήπιο να μάθει σωστά την ξένη γλώσσα.

Κατά κάποιον τρόπο μαθαίνεται η μητρική σχεδόν την ίδια περίοδο με την ξένη γλώσσα. Ο έφηβος ή ο ενήλικας στην προσπάθεια τους να μάθουν τη νέα γλώσσα, θα δυσκολευτούν αρκετά στην ορθή προφορά των ξένων λέξεων κ.ά. Το 2020 έως το 2021 αποτέλεσαν χρονιά ορόσημο καθόσον η αγγλική γλώσσα εισάχθηκε σε κάποια νηπιαγωγεία της χώρας (Ελλάδα). Βέβαια η προσπάθεια για την ένταξη του μαθήματος αυτού είχε ξεκινήσει ήδη από παλαιότερα. Το μάθημα των αγγλικών γίνεται δύο φορές τη βδομάδα και η διάρκεια δεν ξεπερνά τα 30 λεπτά. Ακόμη, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ των καθηγητών/καθηγητριών – αποφοίτων της αγγλικής φιλολογίας με τους/τις Νηπιαγωγούς. Από κοινού αποφασίζουν τις δραστηριότητες και τα παιχνίδια τα οποία θα εγείρουν το ενδιαφέρον των νηπίων. Επίσης, δραστηριότητες όπως τα τραγούδια, η ζωγραφική, οι συζητήσεις, η προβολή βίντεο, τα παιχνίδια, είναι μερικές μόνο από τις διαδικασίες - δραστηριότητες που ενισχύουν το άτομο (Alexiou, 2020).

Βάση του ΦΕΚ/3311-26/07/2021 από το σχολικό έτος 2021-2022, η αγγλική γλώσσα εισάγεται υποχρεωτικά σε όλα τα νηπιαγωγεία της Ελλάδος. Στόχος αυτής της προσπάθειας είναι η παροχή μιας εκπαίδευσης βιωματικού χαρακτήρα κατά τις ώρες διδασκαλίας των αγγλικών. Οι καθηγητές και οι καθηγήτριες Αγγλικής Φιλολογίας μπαίνουν στις τάξεις του νηπιαγωγείου πάντα με την παρουσία του νηπιαγωγού. Οι δεύτεροι με τη σειρά τους βοηθούν τους καθηγητές Αγγλικής Φιλολογίας σε οποιοδήποτε πρόβλημα και αν ανακύψει. Η πολυγλωσσία, δίνει στο άτομο μια σειρά από εφόδια, το ενισχύει προκειμένου να γίνει ένας ενεργός πολίτης που μπορεί να επικοινωνεί με ανθρώπους από διαφορετικούς πολιτισμούς. Η ενσωμάτωση των αγγλικών στο νηπιαγωγείο είναι ένα θέμα μείζονος σημασίας το οποίο μπορεί να επιφέρει πάρα πολλά και θετικά αποτελέσματα (ΦΕΚ/3311-26/07/2021).

Η ένταξη της αγγλικής γλώσσας στα νηπιαγωγεία, αποτέλεσε ένα βήμα που βασίστηκε στο γεγονός ότι τα άτομα προσχολικής ηλικίας, είναι σε θέση να μάθουν και να κατανοήσουν επαρκώς μια νέα γλώσσα, δεδομένου του χαρακτήρα και της εύπλαστης προσωπικότητάς τους. Αυτό σημαίνει ότι όσο μεγαλύτερος είναι κανείς, τόσο πιο δύσκολα μπορεί να θέσει τα θεμέλια για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Έτσι, οι μαθητές του νηπιαγωγείου ερχόμενοι σε επαφή με μια νέα γλώσσα, μαθαίνουν με την πάροδο του χρόνου να την αγαπούν, να την κάνουν κτήμα τους και να σημειώνουν βήματα προόδου. Πέραν όμως της γνωστικής εξέλιξης, φαίνεται ότι διαπλάθουν και χαρακτήρα βασισμένο στην αλληλεγγύη και την αποδοχή του διαφορετικού (ΕΕΜΑΠΕ, 2012).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε μια προσπάθεια προώθησης του ανθρωπισμού, «αναγνώρισε» στην ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο, μια ευκαιρία και ένα θεμέλιο για την επικράτηση του σεβασμού, της ελευθερίας και της αλληλεγγύης. Η ανεκτικότητα αυτή, συμβάλει από τη μια στο να επικρατήσουν οι αρχές αυτές και από την άλλη να μπορεί ο κάθε πολίτης της Ευρώπης να προασπίσει τα πιστεύω του (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2006).

Στόχος της Ευρώπης είναι συμπαρασταθεί σε κάθε λαό, δημιουργώντας μια κοινότητα ανθρώπων από διαφορετικούς λαούς και με ξεχωριστή κουλτούρα και πολιτισμό. Είναι γνωστό πως η υγιής επικοινωνία μεταξύ των λαών, μπορεί να προωθήσει το σεβασμό, την κατανόηση και να δώσει τα εφόδια που μαζί με την εκμάθηση της ξένης γλώσσας, θα δώσουν στο άτομο πολλαπλές επιλογές και ευκαιρίες. Ο άνθρωπος που κάνει «κτήμα» του την αγγλική γλώσσα ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα, μετατρέπεται σε πολίτη του κόσμου, έχει σθένος, παρρησία και είναι σε θέση να αναπτύξει διάλογο, να συμφωνήσει και να διαφωνήσει (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2006).

Η πολυγλωσσία είναι επωφελής για τους μαθητές του Νηπιαγωγείου, καθόσον συμβάλει στη διαμόρφωση της πολιτικής, εκπαιδευτικής και κοινωνικής δομής της κάθε χώρας και της Ευρώπης γενικότερα (Χατζησωτηρίου & Αγγελίδης, 2018).

Ο πολύγλωσσος άνθρωπος, απολαμβάνει ορισμένα προνόμια, συνέπεια των πλεονεκτημάτων που μπορεί να επιφέρει η πολυγλωσσία του σε ατομικό επίπεδο και σε συλλογικό επίπεδο (Καραστογιάννη, 2015).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε μια προσπάθεια δημιουργίας μιας ισορροπημένης πολυγλωσσικής οικονομίας, θέτει τρεις στόχους προς επίτευξη. Κατά πρώτον, τονίζει την αναγκαιότητα εκπαίδευσης όλων των πολιτών. Στη συνέχεια, επισημαίνει τη σπουδαιότητα της δια βίου εκμάθησης γλωσσών από την πρώιμη παιδική ηλικία. Τέλος, κρίνει ως επιτακτική ανάγκη την άριστη εκμάθηση δύο τουλάχιστον γλώσσες, ασχέτως της μητρικής, και μάλιστα από όλους τους ευρωπαίους πολίτες.

Η Ευρώπη, προωθώντας τη σπουδαιότητα της εκμάθησης της ξένης γλώσσας επιχειρεί να επιτύχει στο μέλλον την πολυγλωσσία όλων των ευρωπαίων πολιτών. Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα της αγγλικής, θα δώσει στους ανθρώπους αυτούς, ένα σύνολο από δεξιότητες και εφόδια που θα βοηθήσουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη, στη γενική τους πρόοδο αλλά και στην εξέλιξη των κρατών της Ευρώπης. Σύμφωνα με έρευνες, τα παιδιά που βρίσκονται στην πρώιμη παιδική ηλικία αφομοιώνουν καλύτερα και γι' αυτό είναι επωφελής η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο σχολείο, καθώς τους δίνει τη δυνατότητα να σκέφτονται όχι μόνο σύμφωνα με τη μητρική τους γλώσσα. Μπορούν κατά συνέπεια να προσεγγίσουν θέματα άλλων χωρών άλλα και να πλησιάσουν τον τρόπο σκέψης των πολιτών που ζουν σ' αυτές (Γρίβα κ.ά., 2017).

2.3 Τρόποι διδασκαλίας της αγγλικής στα νηπιαγωγεία

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν καθίσταται σαφές ότι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας στην πρώιμη παιδική ηλικία είναι αποτελεσματική, καθώς τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα της αφομοίωσης και της κατάκτησης της γνώσης. Εκείνο στο οποίο αποσκοπούσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ήταν να δώσει στην πολυγλωσσία ένα νέο νόημα, καθιστώντας της ως προϋπόθεση με σκοπό με την επαφή με την ξένη γλώσσα που μπορεί να δώσει στο άτομο εφόδια για την επαγγελματική του εξέλιξη. Παράλληλα μπορεί να το βοηθήσει να αναπτύξει το αίσθημα του σεβασμού για τον εαυτό του αλλά και για τους άλλους ανθρώπους, ανεξαρτήτου καταγωγής και πεποιθήσεων. Μαθαίνοντας μια νέα γλώσσα δεν αλλοιώνει τη μητρική αλλά μαθαίνει να αγαπάει και τις δύο. Στόχος είναι να μετατραπούν τα παιδιά σε πολίτες του κόσμου, ούτως ώστε να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως ο ρατσισμός.

2.3.1 Η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο Νηπιαγωγείο

Τα παιδιά του Νηπιαγωγείου δεν έχουν τους μηχανισμούς μάθησης που έχουν αποκτήσει τα μεγαλύτερα σε ηλικία παιδιά. Για αυτόν τον λόγο οι εκπαιδευτικοί καλούνται να δημιουργήσουν τις απαραίτητες συνθήκες, υιοθετώντας στρατηγικές και μεθόδους μάθησης που να είναι ιδανικές για τα παιδιά της πρώιμης ηλικίας. Έχοντας επωμιστεί ένα τόσο σπουδαίο έργο όπως η μεταλαμπάδευση γνώσεων οι εκπαιδευτικοί, όταν αναλαμβάνουν παιδιά του Νηπιαγωγείου, οφείλουν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον τους καθιστώντας τη διαδικασία της μάθησης ελκυστική και ενδιαφέρουσα. Το τελευταίο είναι κάτι που μπορεί να επιτευχθεί με την καλλιέργεια της δημιουργικότητας με ευφάνταστους τρόπους. Είναι απαραίτητο να προσαρμόζεται η μάθηση στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στις δυνατότητες των παιδιών της ηλικίας αυτής (Mattheoudakis et. al.,2014).

Η διδασκαλία των αγγλικών στο νηπιαγωγείο μπορεί να φαντάζει ως κάτι εξαιρετικά δύσκολο, ωστόσο είναι δυνατό να επιτευχθεί και για να γίνει αυτό είναι απαραίτητη η σταδιακή παροχή της γνώσης. Στην εποχή της τεχνολογίας είναι βοηθητική η εκμάθηση που βασίζεται σε σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους, οι οποίες συνδυάζονται με τα ψηφιακά μέσα, τα οποία προετοιμάζουν τους μαθητές του Νηπιαγωγείου, καθώς ζουν στην εποχή της τεχνολογίας (ΟΚΠΕ - Ομοσπονδία Καθηγητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης).

Στο σημείο αυτό διερευνώνται οι τρόποι και οι δραστηριότητες που επιλέγονται για τη διδασκαλία των αγγλικών. Αρχικά επισημαίνεται ότι μέσω αυτών επιχειρείται η διαμόρφωση χρηστών πολιτών, που θα έχουν σεβασμό, αγάπη και κατανόηση απέναντι στους άλλους. Πρόκειται για έναν στόχο που βασίζεται στην καλλιέργεια του αυτοσεβασμού, στην αντιμετώπιση του εγωκεντρισμού και στην καλλιέργεια της αποδοχής της διαφορετικότητας, δεδομένου ότι κάθε λαός έχει κουλτούρα, ήθη, έθιμα πεποιθήσεις, στοιχεία ιδιαίτερα και ξεχωριστά (Γρίβα κ.ά., 2017 ; ΟΚΠΕ - Ομοσπονδία Καθηγητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης).

Η εφαρμογή των δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας είναι ένα θέμα μείζονος σημασίας. Επισημαίνεται ότι στόχος αυτής όταν εντάσσεται στο Νηπιαγωγείο είναι η εκμάθηση της γραφής και της ανάγνωση. Ωστόσο οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποβλέπουν στην κατανόηση και απόκτηση λέξεων και φράσεων από μέρους των παιδιών, κατά κύριο λόγο μέσα από τον προφορικό λόγο, δηλαδή το να μπορούν τα παιδιά να χρησιμοποιούν τα όσα μαθαίνουν, να τα προσλαμβάνουν, να μιμούνται και να δημιουργούν νέες προτάσεις. Αυτό συμβάλει στην καλλιέργεια της κρίσης του ατόμου, δεδομένου ότι είναι σε θέση να αξιολογεί τη γνώση (ΕΕΜΑΠΕ, 2010).

Όπως συμβαίνει στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων, έτσι και σε αυτήν που αφορά την αγγλική γλώσσα, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αποβλέπουν στην παροχή γνώσεων στους μαθητές αλλά πέραν της ακαδημαϊκής τους εξέλιξης, οφείλουν να επιδιώξουν την ολόπλευρη πρόοδό τους. Αυτό γίνεται και κατά την προσπάθεια τους να τους εμφυσήσουν ορισμένες βασικές αρχές όπως είναι το θέμα του σεβασμού του προσώπου, της ιστορίας και της παράδοσης. Πρόκειται για θέματα που έχουν ως σημείο αναφοράς τους λαούς. Γι' αυτό η διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων, μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για την αντιμετώπιση των στερεοτύπων και την ανάδειξη υψηλών ιδανικών.

2.3.2 CLIL- Μέθοδος Ολοκληρωμένης Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας

Οι συνθήκες που επικρατούν στο χώρο της εκπαίδευσης παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις εν συγκρίσει με το παρελθόν. Αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών έχουν αντικατασταθεί σε ένα μεγάλο ποσοστό από τα σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα. Επιπλέον, η μάθηση δεν βασίζεται μόνο στο συμβατικό τρόπο που απαιτούσε τη χρήση του βιβλίου. Σήμερα οι εκπαιδευτικοί δεν παρουσιάζονται οι αυθεντίες που ομιλούν σε μαθητές παθητικούς αποδέκτες. Πλέον ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιώντας τα ψηφιακά μέσα επιχειρεί να διδάξει αλλά και να μάθει στους μαθητές του να αυτενεργούν και να μπορούν να έχουν άποψη για τα μηνύματα που λαμβάνουν. Επί του παρόντος, θα γίνει αναφορά σε μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας.

Βασικές αρχές της μεθόδου CLIL

Αρχικά αναφέρεται ότι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ένταξη της ξένης γλώσσας στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ήδη από την προσχολική ηλικία των παιδιών, προϋποθέτει και την ανάλογη κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Οι ίδιοι οφείλουν να παρατηρούν τα τεκταινόμενα και να υιοθετούν τις νέες μεθόδους που βασίζονται σε εκπαιδευτικές θεωρίες, και που μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη. Επομένως, για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε παιδιά τόσο νεαρής ηλικίας και συγκεκριμένα με τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας, είναι απαραίτητη η από μέρους των εκπαιδευτικών επιμόρφωση, που θα τους δώσει τη δυνατότητα να δημιουργούν ευφάνταστους τρόπους για να διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών. Η κάλυψη των αναγκών και απαιτήσεων των παιδιών είναι μείζονος σημασίας και πρωταρχικό μέλημα του παιδαγωγού (Hillyard, 2011).

Με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στα Νηπιαγωγεία της Ελλάδος, επιχειρείται η καλλιέργεια του σεβασμού, η ανάπτυξη της επικοινωνίας και η απόκτηση ευαισθησίας μεταξύ των λαών. Πέραν της θεωρίας είναι απαραίτητο να μπορεί ο εκπαιδευτικός μέσω των μεθόδων και δραστηριοτήτων να επιτύχει το δύσκολο αυτό έργο. Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι που θα αναλυθούν στη συνέχεια. Αρχικά αναφέρεται η πιο διαδεδομένη μέθοδος διδασκαλίας της Ευρώπης που έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζεται από το 2007. Πρόκειται για την ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας CLIL. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τη μέθοδο αυτή μέσω της οποίας

δίνεται έμφαση στο περιεχόμενο της γνώσης που αφορά στην ξένη γλώσσα, δηλαδή στα αγγλικά. Χρησιμοποιείται ως μέσο που δίνει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να διδάξουν οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο του επιστημονικού προγράμματος. Για παράδειγμα, μπορούν χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα να διδάξουν κάποιο άλλο μάθημα, πέραν των αγγλικών που αποτελεί ένα ξεχωριστό μάθημα στο ωρολόγιο πρόγραμμα (Coyle, 2008).

Μέθοδος CLIL – Αποτελεσματικότητα

Στο σημείο αυτό γίνεται ένας παραλληλισμός της μεθόδου αυτής συγκριτικά με παλαιότερες. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιώντας τη μέθοδο αυτή, επιθυμούν να υιοθετήσουν μία αποτελεσματική ή και περισσότερες μεθόδους διδασκαλίας, μέσω των οποίων θα μπορούν να συμβάλλουν στην ουσιαστική εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Χάρη στη μέθοδο αυτήν, επιτυγχάνεται η ολόπλευρη ανάπτυξη του μαθητή, και όχι μόνο η ακαδημαϊκή του πρόοδος. Τα παλαιότερα χρόνια το μάθημα των αγγλικών διδασκόνταν ως εξής :

Ο καθηγητής έδινε μεγάλη σημασία στο να μεταλαμπαδεύσει τις γνώσεις του σχετικά με τους γραμματικούς κανόνες στους μαθητές. Στόχος του ήταν να μπορούν να μεταφράζουν από τη μητρική στην ξένη γλώσσα και από την ξένη στη μητρική, αποστηθίζοντας. Η μέθοδος αυτή δεν καλλιεργεί την αυτενέργεια του μαθητή αλλά βασίζεται στην άκριτη αποστήθιση που έχει αποδειχτεί ότι δεν είναι αποτελεσματικό μέσο και προσφέρει επιφανειακή γνώση (Porceli, 1994).

Κατόπιν της μεθόδου που βασιζόταν στην αποστήθιση, βάσει της μετάφρασης από τη μία γλώσσα στην άλλη, ακολούθησε η οπτικοακουστική μέθοδος η οποία είναι πιο εξελιγμένη με την έννοια ότι επιλέγει οπτικά και οπτικοακουστικά ερεθίσματα. Πρόκειται ωστόσο για μια μέθοδο διδασκαλίας που δεν κατάφερε να διατηρηθεί, εγκαταλείφθηκε και δεν μπόρεσε να ανταποκριθεί στους ουσιαστικούς στόχους που είχαν τεθεί. Έτσι προέκυψε το ζήτημα της ανάγκης για δημιουργία νέων δραστηριοτήτων που να μπορούν να ανταποκρίνονται σε όλους τους στόχους που έχουν οριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο σημείο αυτό αναφέρεται ότι οι μέθοδοι παρουσιάζουν πολλές διαφορές, ορισμένες είναι εκ διαμέτρου αντίθετες. Ωστόσο, η μέθοδος που βασίζεται στα οπτικά και ακουστικά μέσα, πέραν των πλεονεκτημάτων είχε και μειονεκτήματα καθόσον παραγκώνιζε τη γραμματική. Πρόκειται για μέθοδο που δεν επικράτησε για πολύ και εγκαταλείφθηκε

ακριβώς γιατί παραγκώνιζε ένα κομμάτι όπως είναι αυτό της γραμματικής, και εν τέλει δεν μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και έκφρασης των άλλων ανθρώπων (Pichiassi, 1999).

Δεδομένων των προβλημάτων που είχαν ανακύψει, δημιουργήθηκε η ανάγκη υλοποίησης νέων μεθόδων διδασκαλίας που θα μπορούσαν να ανταποκριθούν σε όλους τους στόχους που είχαν τεθεί. Ωστόσο, φαίνεται ότι η μέθοδος διδασκαλίας της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο content-based Instruction, είναι μια μέθοδος που βασιζόταν στην παροχή γνώσεων και αποσκοπούσε στη διδασκαλία της γλώσσας και του περιεχομένου των γνωστικών αντικειμένων του αναλυτικού προγράμματος σπουδών (Ζάγκα, 2007-2009).

Το γεγονός όμως ότι η μέθοδος αυτή δεν πληρούσε τις απαραίτητες προϋποθέσεις και δεν συνέβαλε στην κάλυψη των στόχων που είχαν τεθεί, εν τελεί εγκαταλείφθηκε και έτσι οι ειδικοί στράφηκαν στην αναζήτηση μιας πιο αποτελεσματικής μεθόδου διδασκαλίας που να μπορεί να βοηθά τον μαθητή προκειμένου να διδάσκεται τη γλώσσα και ταυτόχρονα το περιεχόμενό της. Έτσι, από το 2007 υιοθετήθηκε η ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας (content and language integrated language) που αποσκοπεί στη συνδυαστική διδασκαλία γλώσσας και γνωστικού αντικειμένου (Ζάγκα, 2007-2009).

Χαρακτηριστικά της Μεθόδου CLIL

Η μέθοδος αυτή που εφαρμόστηκε το 2007 είναι διαδεδομένη. Όσον αφορά τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, είναι μια αποτελεσματική μέθοδος εκμάθησης της ξένης γλώσσας, ακόμα και για τα άτομα προσχολικής ηλικίας και φαίνεται ότι συγκριτικά με τις προηγούμενες, ανταποκρίνεται περισσότερο στις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόκειται για μέθοδο που εστιάζει στο να μπορεί ο μαθητής να κατανοεί ένα γνωστικό αντικείμενο, όπως είναι η Ιστορία, η Γλώσσα στα αγγλικά, και παράλληλα να μαθαίνει την ξένη γλώσσα. Τα παιδιά αποκτούν τα ερεθίσματα προκειμένου να κατακτήσουν τις γνώσεις της νέας αυτής γλώσσας (Dalton-Puffer and Smit, 2007).

Η μέθοδος αυτή αποσκοπεί στο να μπορούν οι Έλληνες μαθητές να έχουν τη δυνατότητα της ενεργού εμπλοκής και συμμετοχής σε ένα περιβάλλον μάθησης, ώστε να μπορούν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να διαμορφώσουν ταυτόχρονα και την συμπεριφορά τους. Η μέθοδος αυτή έχει αποδειχθεί ότι είναι επωφελής για τους μαθητές οι οποίοι μπορούν να αναπτύξουν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους, να εξελιχθούν και να κρατούν τις γνώσεις αυτές και στη μετέπειτα ζωή τους (Troncale, 2002).

Οφέλη και Πλεονεκτήματα της Μεθόδου CLIL

Η γλωσσική επάρκεια από πλευράς των μαθητών δεν είναι μία εύκολη υπόθεση και κατακτάται ύστερα από τη συμμετοχή τους σε αρκετές δραστηριότητες (Dalton-Puffer and Smit, 2007). Τα παιδιά αποκτούν δυνατότητα να χρησιμοποιούν τον προφορικό λόγο της ξένη γλώσσας για να επικοινωνούν και να εξελίσσονται μέσα από την απόκτηση της γνώσης (Mattheoudakis et. al., 2014).

ΤΠΕ και διδασκαλία αγγλικής γλώσσας

Οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών αποτελούν ένα φαινόμενο των τελευταίων χρόνων και χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων των μαθητών είναι μείζονος σημασίας και έργο του εκπαιδευτικού είναι να τους καθοδηγεί. Ωστόσο, η εισαγωγή των ψηφιακών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία κρίνεται αναγκαία και επωφελής. Τα παιδιά μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις και δυνατότητες καθώς με τη βοήθεια των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν καλύτερα τα όσα διαδραματίζονται στα πλαίσια της σχολικής τάξης. Ο εκπαιδευτικός, χρησιμοποιώντας την τεχνολογία επιχειρεί να δημιουργήσει ένα ευφάνταστο περιβάλλον, να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών. Οι τελευταίοι, θα μπορέσουν με τον τρόπο τους και στο βαθμό που είναι αυτό εφικτό, να αποτελέσουν ενεργά μέλη, να είναι δημιουργικοί και ανοικτοί στο να μάθουν κάτι καινούργιο (Γιαβρίμης κ.ά., 2010).

Αφού έγινε λόγος ανωτέρω για μεθόδους διδασκαλίας που επικρατούσαν τα παλαιότερα χρόνια, στο σημείο αυτό η έρευνα επικεντρώνεται στη χρήση της τεχνολογίας στην διδακτική πράξη. Οι δραστηριότητες και τα παιχνίδια μπορούν να προσελκύσουν τα μικρά παιδιά, καθιστώντας τα δημιουργικά και δίνοντάς τους τα ερεθίσματα για την ενεργή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, το παιδί θα διδάσκεται και την ξένη γλώσσα και ταυτόχρονα θα έρχεται σε επαφή με την τεχνολογία που του παρέχει πολλά οφέλη (Anderson et. al., 2008).

Έχει αποδειχθεί ότι η διδασκαλία που γίνεται με τη βοήθεια της τεχνολογίας ενδείκνυται για τη εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, καθώς με τις παλαιότερες συμβατικές μεθόδους δεν είχε επιτευχθεί η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των παιδιών και δεν είχαν εκπληρωθεί οι στόχοι που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι νέες μέθοδοι βασίζονται στο παιχνίδι και αποσκοπούν στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Πρόκειται για μια πρακτική αποτελεσματική, που διατηρεί αμείωτο το ενδιαφέρον του μαθητή, δίνοντας του τη δυνατότητα να κατανοήσει καλύτερα τα όσα διδάσκεται. Φαίνεται ότι η χρήση της τεχνολογίας στη διδασκαλία έχει θετικά αποτελέσματα για τους μαθητές, καθώς του παρέχονται κίνητρα για τη μάθηση. Μέσω της οπτικοακουστικής διδασκαλίας, οι μαθητές αποκτούν υψηλές γνώσεις, δεξιότητες και προοδεύουν ολοένα και περισσότερο (Bratitsis, 2016 & Dourda et. Al., 2014).

2.3.3 Το ψηφιακό παραμύθι και οι εικονοϊστορίες στην εκμάθηση των αγγλικών

Καθώς γίνεται λόγος για τις μεθόδους της της αγγλικής γλώσσας που απευθύνονται σε παιδιά του Νηπιαγωγείου, καθίσταται σαφές ότι η ένταξη του παραμυθιού και των εικονοϊστοριών βοηθάει τα παιδιά στο να αποκτήσουν μία πιο βιωματική μάθηση. Μέσω αυτών δεν ακούνε μόνο την αγγλική γλώσσα, αλλά βλέπουν εικόνες που διδάσκουν την ευγένεια, το σεβασμό και την καλή συμπεριφορά. Ο ρόλος του παραμυθιού στην εκπαίδευση είναι καθοριστικός και διευκολύνει την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας από τα παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Τα παιδιά που βρίσκονται στην πρώιμη παιδική ηλικία είναι εξοικειωμένα με τα παραμύθια, και για τον λόγο αυτόν οι ιστορίες αυτές αποκτούν μια ιδιαίτερη σημασία καθώς μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών. Μεγαλώνοντας με αυτά, τα παιδιά αντλούν πληροφορίες από το φανταστικό και εξωπραγματικό τις περισσότερες φορές στοιχείο, αποκτούν ερεθίσματα και λαμβάνουν μηνύματα τα οποία αξιοποιούν δημιουργικά. Τα παραμύθια προάγουν τη συναισθηματική εξέλιξη και διαμόρφωση του ατόμου, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση του χαρακτήρα τους (Rahman, 2017).

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει, διαπιστώνεται ότι τα παραμύθια συμβάλλουν στην ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών, τα οποία γίνονται σκεπτόμενα και αναπτύσσουν την κριτική τους σκέψη. Γι' αυτό τον λόγο ενδείκνυται να εισάγονται στην εκπαιδευτική διαδικασία αφού βοηθούν τα παιδιά από πολλές απόψεις (Agosto, 2016).

Δεδομένου του αντίκτυπου που έχει το παραμύθι στην κριτική σκέψη και γλωσσική καλλιέργεια του ατόμου, κρίνεται ως επιτακτική ανάγκη το να εντάσσεται στην εκπαιδευτική διαδικασία, ακριβώς γιατί μπορεί να βοηθήσει το έργο των εκπαιδευτικών, να διαμορφώσει χαρακτήρες, καθώς και να εμπλουτίσει τις γνώσεις (Ντοροπούλου, 2013). Το παραμύθι βοηθά τα παιδιά να χαλαρώσουν από τις εκπαιδευτικές υποχρεώσεις και την αυστηρότητα του ωρολογίου προγράμματος. Η αφήγηση ιστοριών επιδρά θετικά στο άτομο, αφού και γνώση του παρέχει και βοηθά στην ψυχαγωγία του.

Βάσει των ανωτέρων διαπιστώνεται ότι το παραμύθι επηρεάζει θετικά την εκπαίδευση και κυρίως τα παιδιά που φοιτούν στο Νηπιαγωγείο, τα οποία είναι εξοικειωμένα με το παραμύθι από το σπίτι τους. Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ/ΑΠΣ του 2002, εντάσσοντάς το παραμύθι στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη του ενδιαφέροντος των παιδιών, αναδεικνύοντας τις κλίσεις τους δίνοντας τους τη δυνατότητα να εκφραστούν, να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους να κατανοήσουν γεγονότα και καταστάσεις αποκτώντας εμπειρίες.

Το ψηφιακό παραμύθι και οι εικονοϊστορίες ως μέθοδοι εκμάθησης

Σήμερα, υπάρχουν πολλά ψηφιακά μέσα τα οποία διατίθενται προς χρήση. Οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν τις νέες τεχνολογίες προκειμένου να παρουσιάσουν τα παραμύθια στα Νηπιαγωγεία, και όχι μόνο. Το ψηφιακό παραμύθι, η λεγόμενη και ψηφιακή αφήγηση, μπορεί να περιλαμβάνει εικόνα και ήχο, ενώ μπορεί να έχει μόνο ήχο. Πρόκειται για μια πρακτική που συνδυάζει τα παραδοσιακά παραμύθια – αφήγηση, με τα σύγχρονα τεχνολογία μέσα (Μεϊμάρης, 2013).

Η παραδοσιακή αφήγηση συμβάλει στην ψυχαγωγία και διαπαιδαγώγηση του παιδιού. Στην περίπτωση που αυτό γίνεται με τη χρήση της τεχνολογίας είναι βέβαιον ότι τα παιδιά που αρχίζουν να μαθαίνουν το πώς λειτουργούν τα ψηφιακά μέσα ωφελούνται καθώς είτε ακούγοντας το ψηφιακό παραμύθι, είτε παρατηρώντας τις εικονοϊστορίες, έχουν τη δυνατότητα να σκεπτούν και να αξιοποιήσουν τους γνώσεις τους στην πράξη. Έτσι, καλούνται όλα μαζί τα παιδιά αυτά να αλληλεπιδράσουν και να δουλέψουν ομαδικά τις δραστηριότητες του σχολείου. Το γεγονός ότι τα μέσα αυτά είναι διαδραστικά, είναι που προσελκύει τα παιδιά και τα βοηθάει να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους προκειμένου να μάθουν ακόμα περισσότερα. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται ότι η ψηφιακή εκπαίδευση είναι επωφελής για τους μαθητές, δεδομένου ότι οδηγεί στην πρόοδο, την ενεργή συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και γενικά αποτελεί ένα αντικείμενο που προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών (Satriani, 2019).

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν, φαίνεται ότι η μάθηση της αγγλικής γλώσσας μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μεγαλύτερο βαθμό μέσω της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι τα παιδιά, ευρισκόμενα σε μια ηλικία δημιουργική, παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον για οτιδήποτε καινούργιο. Στην προκειμένη περίπτωση η τεχνολογία και τα ψηφιακά μέσα είναι συνθήκες, τις οποίες γνωρίζουν και έρχονται σε επαφή ήδη από τα πολύ μικρά τους χρόνια. Όλα αυτά είναι που τους δίνουν και την αφορμή να συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες. Αναφορικά με το ψηφιακό παραμύθι, φαίνεται ότι επιφέρει πιο πολλά θετικά αποτελέσματα, εν συγκρίσει με τις παραδοσιακές μεθόδους αφήγησης των παραμυθιών. Αυτό συμβαίνει διότι το ψηφιακό παραμύθι βοηθά τους μαθητές να ψυχαγωγηθούν, να αφήσουν τη φαντασία τους ελεύθερη και να παρακολουθήσουν με ενδιαφέρον το μάθημα (Bratitsis & Ziannas, 2016).

Τέλος, είναι άξιο αναφοράς και προκύπτει εκ των ανωτέρω, ότι η εισαγωγή και εκμάθηση των αγγλικών στην προσχολική εκπαίδευση, αποτελεί έναν σκοπό με πολλά οφέλη. Μάλιστα, όταν αυτό γίνεται τη χρήση της τεχνολογίας, συμβάλει στο να αποκτήσουν τα παιδιά της πρώιμης και όχι μόνο παιδικής ηλικίας, εφόδια και πλεονεκτήματά τους. Μετατρέπονται από απλοί παρατηρητές, σε ενεργά μέλη που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν στην ενότητα αυτή σχετικά με τους τρόπους διδασκαλίας των αγγλικών στο Νηπιαγωγείο, διαπιστώνεται ότι πρόκειται για μία πρακτική που βασίζεται στα ψηφιακά μέσα αλλά και στο παιχνίδι.

Σύμφωνα με την καθηγήτρια αγγλικών Elizabeth Jackson (2018), υπάρχουν αρκετές δραστηριότητες που μπορούν να βοηθήσουν το παιδί να έρθει σε επαφή με τα αγγλικά και οι οποίες μπορεί να γίνουν και στο σπίτι. Συγκεκριμένα, βοηθητικό θεωρείται το παιχνίδι λέξεων, όπου τα παιδιά καλούνται να μαντέψουν τη λέξη βλέποντας εικόνες. Το παιδί επαναλαμβάνει λέξεις και εμπλουτίζει το λεξιλόγιό του χρησιμοποιώντας. Ο εκπαιδευτικός ή ο γονέας, μαθαίνουν στο παιδί τα αντικείμενα που βρίσκονται στο σπίτι ή στο σχολείο. Υπάρχουν πολλά διασκεδαστικά παιχνίδια που είναι δυνατό να συμβάλλουν στη συνεργασία μεταξύ των παιδιών. Ένα πολύ σημαντικό παιχνίδι, είναι και αυτό που βοηθά τα παιδιά να μάθουν το ζωικό βασίλειο στα αγγλικά. Η καθηγήτρια προτείνει και ένα παιχνίδι βασισμένο στις χειροτεχνίες που βοηθά στην

ανάπτυξη πολλαπλών δεξιοτήτων, βελτιώνει την κινητικότητα και εμπλουτίζει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις.

Ωστόσο όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω η ιστορία και τα παραμύθια, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή των παιδιών νηπιακής ηλικίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ανάγνωση ενός βιβλίου αλλά και την ψηφιακή αφήγηση που. Βασίζεται στα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα, πρόκειται για μια διασκεδαστική δραστηριότητα που βοηθά το παιδί να αναπτύξει τη φαντασία του, να ευαισθητοποιηθεί πάνω σε διάφορα ζητήματα. Τέλος, διαδεδομένες είναι οι δραστηριότητες που βασίζονται στα αγγλικά τραγούδια. Είναι ευχάριστα και βοηθούν το παιδί να μάθει το στίχους, να ακούσει αλλά και να τραγουδήσει. Όλες αυτές οι μέθοδοι συμβάλλουν στην ψυχαγωγία και μάθηση του ατόμου.

2.4 Γλωσσικές Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η γλωσσική πολιτική είναι μια έννοια που εμφανίστηκε κοντά στη δεκαετία του 1960 (Τοκατλίδου, 1999). Το πλαίσιο αναφοράς των γλωσσικών πολιτικών συνδέεται με τα δικαιώματα, τα δικαστικά όργανα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών στο εκπαιδευτικό σύστημα της κάθε χώρας. Η εκμάθηση των ξένων γλωσσών αποτελεί ένα φαινόμενο που παρατηρείται τόσο στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια, όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι γλωσσικές πολιτικές εμπεριέχουν έννοιες όπως οι ενέργειες και οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, όσον αφορά ζητήματα περί γλωσσών. Η γλωσσική πολιτική δεν είναι το ίδιο με το σχεδιασμό για τη γλώσσα, δεδομένου ότι ο δεύτερος σχετίζεται με τις αποφάσεις που αφορούν στην εφαρμογή της γλωσσικής πολιτικής από τα υπουργεία (Τοκατλίδου 2003).

Κάνοντας λόγο για τις συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα, είναι άξιο αναφοράς το γεγονός ότι οι γλωσσικές πολιτικές στην εκπαίδευση εμπνέονται από τις δημοκρατικές αρχές της χώρας αλλά και από την ιδιότητά της, καθόσον αποτελεί κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα, ακολουθώντας τις πολιτικές του εξωτερικού και αξιοποιώντας τις τεχνολογικές και παγκόσμιες καινοτομίες, έχει κατορθώσει να επιτύχει μία ισχυροποίηση των τομέων της εκπαίδευσης και της οικονομίας της γνώσης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι άνθρωποι χρειάζονται ορισμένα εφόδια όπως είναι η κατάρτιση και η εργασία, προκειμένου να ανελιχθούν κοινωνικά και επαγγελματικά. Ωστόσο, συμπεριλαμβάνει σε αυτές τις δεξιότητες και την εκμάθηση των ξένων γλωσσών, που όπως έχει αποδειχθεί επιφέρουν πολλαπλά οφέλη όχι μόνο όσον αφορά την κοινωνική και επαγγελματική πρόοδο αλλά και την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 2003). Στο σημείο αυτό γίνεται αναφορά και στην αναθεώρηση των προγραμμάτων σπουδών στην Ελλάδα, κάτι το οποίο είχε προηγηθεί ήδη στο εξωτερικό. Βάσει των ανωτέρω, η πολυγλωσσία και η πολυπολιτισμικότητα, αποτελούν δύο στόχους τους οποίους έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως απαραίτητους για την κατανόηση εννοιών όπως είναι η διαφορετικότητα, η αλληλεγγύη και ο σεβασμός μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικές χώρες.

Οι ευρωπαϊκές πολιτικές έχουν άμεση συσχέτιση με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, καθώς αφορούν στην ένταξη των μαθημάτων όπως είναι τα αγγλικά στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και αποσκοπούν στη γλωσσομάθεια του πληθυσμού. Το τελευταίο είναι ένα θέμα πολύ σπουδαίο, που χρήζει μελέτης καθώς από τη δεκαετία του 1990 που ξεκίνησε στη γλωσσική πολιτική της Ένωσης, έχει φτάσει σε ένα εκπληκτικό επίπεδο. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι ευρωπαϊκές χώρες καθόρισαν το πλαίσιο για την πορεία της πολυγλωσσίας σύμφωνα με το ΚΕΠΑ των γλωσσών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

Το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς με τις γλώσσες χρησιμοποιείται από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες αποτελώντας ένα μέσο για την δημιουργία αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών που να εξυπηρετούν την εκμάθηση της ξένης γλώσσας το οποίο θα περιλαμβάνει οδηγίες για τη διδασκαλία που θα βασίζει το ίδιο στο βιβλίο της τα νέα ψηφιακά μέσα το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς καθοδηγεί τους μαθητευόμενους βοηθώντας τους στο να αποκτήσουν τις γνώσεις κατάρτιση με σκοπό να επικοινωνούν χρησιμοποιώντας μία άλλη γλώσσα και να μπορέσουμε με τον τρόπο αυτό να προσθέσουν ένα ακόμα εφόδιο στις δεξιότητάς τους (Κοιλιάρη 2017).

Ήταν το 2001 όταν κηρύχθηκε το ευρωπαϊκό έτος γλωσσών. Αυτό περιελάμβανε 125 δραστηριότητες, μέσω των οποίων αποσκοπούσαν στην καλλιέργεια της ευαισθησίας των πολιτών για την αναγκαιότητα εκμάθησης ξένων γλωσσών. Κάθε χρόνο στις 26 Σεπτεμβρίου πραγματοποιείται η γιορτή της ευρωπαϊκής ημέρας γλωσσών, ως μία ένδειξη σεβασμού στη γλωσσική ποικιλομορφία. Ακόμη επισημαίνεται ότι η γλωσσική πολιτική της Ευρώπης στοχεύει όχι μόνο στο να μπορούν οι πολίτες να έχουν άμεση πρόσβαση στους νόμους και τα ευρωπαϊκά δρώμενα, αλλά και να μπορούν να επικοινωνούν στη γλώσσα της χώρας στην οποία κατοικούν ή επισκέπτονται (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

Εν συμπεράσματι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω των δράσεων που προαναφέρθηκαν, αποσκοπεί στο να μπορούν οι πολίτες να κάνουν κτήμα τους τη νέα γλώσσα, ώστε να επιτευχθεί η πολυγλωσσία σε ατομικό επίπεδο και να μπορεί ο πολίτης να γνωρίζει πέραν της δικής του μητρικής γλώσσας, μία ή και περισσότερες ξένες γλώσσες. Στην Ελλάδα έχουν γίνει πολλές προσπάθειες τα τελευταία χρόνια. Η χώρα αυτή ακολουθεί την πολιτική της Ευρώπης και την εφαρμόζει προσπαθώντας να συμβάλει στην εκμάθηση δύο γλωσσών. Αυτό φαίνεται και στα σχολεία όπου πέραν

των αγγλικών υπάρχει και μια δεύτερη ξένη γλώσσα (Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση) την οποία μπορεί να επιλέξει ο μαθητής. Αναφορικά με την εκμάθηση γλωσσών στο νηπιαγωγείο αναφέρεται ότι μαθητές και μαθήτριες διδάσκονται την αγγλική γλώσσα προκειμένου να έχουν ένα υπόβαθρο για να μπορέσουν στη συνέχεια να διδαχτούν μία ακόμα γλώσσα. Σχετικά με τις γλώσσες που μπορεί να επιλέξουν, παλαιότερα μπορούσαν να επιλέξουν πέραν της αγγλικής, τη γερμανική και τη γαλλική γλώσσα. Ωστόσο υπάρχουν περιπτώσεις όπου διατίθενται πέραν της γαλλικής και γερμανικής, η ιταλική, η ρωσική, η τούρκικη, η ισπανική γλώσσα. Όμως, καθώς επιλέγονται κατά κύριο λόγο τα γαλλικά και τα γερμανικά, αυτό έχει συμβάλει στην επικράτηση των γλωσσών αυτών και στη δημιουργία τμημάτων εκμάθησης. Για όλα αυτά έχει δράσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και μάλιστα καταβάλλοντας πολλά χρήματα και δημιουργώντας σχέδια με σκοπό να εκπληρωθούν κάποια από τα οράματα (Κοιλιάρη 2017).

Για τους εκπαιδευόμενους, η εκμάθηση μίας νέας γλώσσας αποτελεί πρόκληση, οι περισσότεροι φαίνεται να εντυπωσιάζονται από τη νέα γνώση προσπαθώντας να την κατακτήσουν. Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν το μάθημα αποσκοπούν στο να μπορούν ο μαθητής και η μαθήτρια, να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τις οποίες ο ίδιος προσπαθεί να μεταλαμπαδεύσει στα πλαίσια του μαθήματος. Παράλληλα επιχειρεί να επιτύχει και την πλήρη κατανόηση της γλώσσας, το να μπορεί να τη χρησιμοποιήσει η μαθήτρια και ο μαθητής, ούτως ώστε να επικοινωνήσουν και όχι μόνο να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του μαθήματος. Συνεπώς φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που καθοδηγούν τα παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο και θέτοντας τους στόχους που θεωρούνται ως απαραίτητοι για τη σωστή κατανόηση και κατάκτηση της νέας γνώσης, προσπαθούν να δώσουν στα παιδιά ορισμένα κίνητρα προκειμένου μεγαλώνοντας να μπορούν να διεκδικούν και να επιθυμούν να γνωρίσουν και μία νέα ξένη γλώσσα πέραν της αγγλικής. Ο εκπαιδευτικός επιμορφώνεται, μελέτα, δίνει έναν αγώνα προκειμένου να είναι σε θέση να διδάξει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το μάθημα και καλεί τους μαθητές και τις μαθήτριες να συμμετέχουν, να συνεργάζονται, να αλληλεπιδρούν και να αποδεικνύουν στην πράξη ότι η εκμάθηση των ξένων γλωσσών είναι ένα άνοιγμα στη διαφορετικότητα και μια έμπρακτη ανάγκη του ατόμου να κατανοήσει τον τρόπο σκέψης του άλλου (Πλαστρούγγη 2019).

Κλείνοντας την αναφορά για τις Ευρωπαϊκές πολιτικές που αφορούν τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών είναι απαραίτητο να γίνουν ορισμένες επισημάνσεις. Όσον αφορά τους δύο βασικούς παράγοντες του σχολείου, δηλαδή την ομάδα των εκπαιδευτικών και την ομάδα των μαθητών, οι πρώτοι οφείλουν να είναι καταρτισμένοι και ανοιχτοί στην επιμόρφωσή και αξιολόγησή τους. Στόχος τους είναι να ενθαρρύνουν τους μαθητές και τις μαθήτριες, δίνοντάς τους το σωστό παράδειγμα και μαθαίνοντας τους ότι το λάθος δεν είναι μη αναστρέψιμο, αλλά μέσα από τα λάθη τους μπορεί να μάθουν και να γίνουν καλύτεροι. Ο παιδαγωγός και συγκεκριμένα αυτός ο οποίος δρα στα πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος σπουδών είναι διαλλακτικός συγκριτικά με το παρελθόν. Χρησιμοποιώντας τις μεθόδους του σήμερα, βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να εξασκήσουν την κριτική τους σκέψη, να διευρύνουν τους ορίζοντες τους και να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, παράλληλα με τη θετική στάση απέναντι στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας (Κοταδάκη et al 2016).

Σύμφωνα με το Χάρτη (ΕΧΠΜΓ) η διδασκαλία των ξένων γλωσσών δεν είναι βοηθητική μόνο για την ακαδημαϊκή πρόοδο του ατόμου αλλά και για την καλλιέργεια του σεβασμού του απέναντι στην πολυμάθεια των γλωσσών. Ο Χάρτης αυτός δημιουργήθηκε με τη συνθήκη της Λισαβόνας, ως ένα αίτημα για ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής οικονομίας και της δια βίου εκπαίδευσης των πολύγλωσσων πολιτών. Η κάθε χώρα είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της γλωσσικής της πολιτικής και για τη μέριμνα για την ομαλή εφαρμογή όλων των ευρωπαϊκών μέτρων σε συνεργασία με την ευρωπαϊκή επιτροπή. Η τελευταία έχει αποδείξει με τα χρήματα και τις δράσεις που έχει καταβάλει ότι στοχεύει να δώσει τους ανθρώπους να «αγκαλιάσουν» τα θέματα της και της συμπάθειας των ανθρώπων που ζουν σε άλλη χώρα (European Commission 2005).

Όλες οι γλωσσικές εκπαιδευτικές πολιτικές θα πρέπει να στηρίζονται στην πολυμορφία των γλωσσών. Η βελτίωση της οικονομίας φαίνεται ότι επιτυγχάνεται και μέσω της γλωσσικής πολυμορφίας, σχετίζεται με την πρόοδο και την ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων των ανθρώπων. Οι μαθητές, όπως αναφέρθηκε παραπάνω καλούνται να έρθουν σε επαφή με κάτι νέο και μεγαλώνοντας να είναι σε θέση να κατακτήσουν περισσότερες γλώσσες. Οι νέες τεχνολογίες, τα ψηφιακά μέσα όπως είναι το ψηφιακό παραμύθι και οι εικονοϊστορίες, βοηθούν τους μαθητές να συμμετέχουν, καθώς προσελκύεται το ενδιαφέρον τους και συμμετέχοντας σε ευφάνταστες δραστηριότητες μπορούν να προοδεύσουν (Council of Europe 2007).

Ολοκληρώνοντας την ενότητα που αναφέρεται στις γλωσσικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνεται ότι προ δεκαετιών οι υπεύθυνοι της κάθε χώρας που ανήκει στην Ευρώπη, δεσμεύτηκαν την εισαγωγή δύο ξένων γλωσσών στο εκπαιδευτικό σύστημα και μάλιστα από την πρώιμη παιδική ηλικία. Η πρώτη ξένη γλώσσα θα εντάσσονταν στα πλαίσια του Νηπιαγωγείου, υπήρξαν καθυστερήσεις από πλευράς ορισμένων χωρών, τελικά ο στόχος αυτός ευοδώθηκε και πλέον είναι μία πραγματικότητα σε πολλές χώρες (Tokatlidou 2004).

Τέλος παρά τις θετικές επιπτώσεις της ξενογλωσσίας στη χώρα στην οποία διδάσκεται, φαίνεται ότι η ευρωπαϊκή επιτροπή δεν μπόρεσε να επιτύχει εύκολα το στόχο της, γιατί υπήρξαν ορισμένες δυσκολίες. Παρά τις προτάσεις της ΕΕ για την ενίσχυση της πολιτικής για την πολυγλωσσία, διαπιστώθηκε μια κυριαρχία των ισχυρών γλωσσών έναντι των άλλων, δηλαδή κάποιες γλώσσες υποτιμήθηκαν. Τέλος, η αυξανόμενη μετανάστευση των πολιτών είχε ως αποτέλεσμα να αναδιαμορφωθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των κρατών (Koiliari 2005).

Συμπεράσματα

Οι μετακινήσεις των πληθυσμών από τη μία χώρα στην άλλη έχουν συμβάλλει στην πρόκληση μεγάλων αλλαγών. Οι μετακινήσεις αυτές έχουν διαμορφώσει μια καινούργια μορφή και ταυτότητα των σύγχρονων κοινωνιών. Πολλές χώρες έχουν μετατραπεί σε πολυπολιτισμικές σε αντίθεση με το παρελθόν. Οι άνθρωποι καλούνται να συνυπάρχουν αρμονικά με τους συνανθρώπους τους, σεβόμενοι τον ίδιο τους τον εαυτό αλλά και τους γύρω τους.

Έτσι παρουσιάστηκε η ανάγκη εκμάθησης της ξένης γλώσσας, πέραν της μητρικής. Κάθε χώρα έχει το δικό της εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο επηρεάζεται από τις εξελίξεις και πού εάν και εφόσον η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβούν σε μεταρρυθμίσεις, η κάθε χώρα οφείλει να αναπροσαρμοστεί προκειμένου να μπορεί να ακολουθήσει τις επιταγές της ΕΕ. Η εκπαιδευτικοί, έχουν χρέος να επιμορφωθούν προκειμένου να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις νέες ανάγκες και απαιτήσεις. Όπως είναι γνωστό τα παιδιά της πρώιμης παιδικής ηλικίας έχουν τη δυνατότητα να μαθαίνουν, να αφομοιώνουν και να αποκτούν με τον τρόπο αυτό γερές βάσεις για τη μελλοντική τους εξέλιξη. Έτσι, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη να ξεκινήσει από νωρίς η εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Οι αρμόδιοι θεώρησαν ότι εάν και εφόσον οι μικροί μαθητές ξεκινήσουν από νωρίς να διδάσκονται γλώσσες όπως τα αγγλικά, θα μπορούσαν να τα κάνουν κτήμα τους – βίωμα. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, η εκμάθηση μιας ή περισσοτέρων ξένων γλωσσών, έχει κριθεί ιδιαίτερα επωφελής για το άτομο, δεδομένου ότι συμβάλει στην ακαδημαϊκή του πρόοδο, την επαγγελματική του εξέλιξη αλλά και τη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του, καθιστώντας το «πολίτη του κόσμου».

Τα τελευταία χρόνια έγιναν ραγδαίες αλλαγές στον εκπαιδευτικό χώρο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε νέους στόχους, η εκπλήρωση των οποίων θα μπορούσε να συμβάλει στην πρόοδο και τη συνεργασία μεταξύ των λαών.

Βέβαια, προκειμένου να υλοποιηθούν οι αλλαγές είναι απαραίτητο να προβεί η κάθε χώρα στην προετοιμασία του κλίματος, προκειμένου να αποφύγει πιθανά προβλήματα στο μέλλον. Για τον λόγο αυτόν τίθεται το θέμα σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, οι οποίοι ακολουθώντας τις νέες συνθήκες θα μπορούν να ανταποκριθούν επάξια στις ανάγκες των μαθητών τους.

Έχει αποδειχθεί ότι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας μπορεί να βοηθήσει το παιδί από πολλές απόψεις. Αποτελεί προσόν που μπορεί να το βοηθήσει να εργαστεί σε μία καλή θέση, συμβάλλοντας στη βελτίωση των οικονομικών του και επίσης συντελεί στην καλλιέργεια της συλλογικής κοινωνικής συνείδησης και στο αίσθημα του αλληλοσεβασμού.

Ο πολύγλωσσος μαθητής, είναι πολύ πιθανό ότι δεν θα επιτρέψει μια αλλοίωση στη μητρική του γλώσσα, θα περιορίσει τον εγωκεντρισμό του και θα στραφεί με σεβασμό απέναντι στο συνάνθρωπο. Θα μάθει να πορεύεται μαζί του, να συναποφασίζει και να αντιμετωπίζει τα συλλογικά προβλήματα. Οι εκπαιδευτικές πρακτικές θα πρέπει να αξιοποιούνται και να εφαρμόζονται. Να είναι ευχάριστες και δημιουργικές, ώστε να μπορούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών.

Τα παραδοσιακά προγράμματα σπουδών παρόλο που συνέβαλαν στην ανάδειξη ανθρώπων καταρτισμένων, εν τέλει υστερούσαν σε κάτι, στο ότι δεν άφηναν το μαθητή να αντενεργήσει. Συγκεκριμένα, ήταν υποχρεωμένος να δέχεται άκριτα και παθητικά τη γνώση, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να προβάλλει τις σκέψεις του απέναντι στον εκπαιδευτικό – αυθεντία. Σήμερα, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών έχουν συντελέσει προκειμένου να μετατραπεί το σχολείο σε μαθητοκεντρικό και λιγότερο σε δασκαλοκεντρικό. Ωστόσο ο δάσκαλος δεν χάνει τον ρόλο του, καθώς είναι ο καθοδηγητής που σέβεται και δέχεται τις απόψεις των μαθητών, καθιστώντας τους συνδημιουργούς της μάθησης. Φαίνεται ότι η εμπλοκή των νέων ψηφιακών μέσων πληροφορικής έχει αναδιαμορφώσει το εκπαιδευτικό περιβάλλον, δεδομένου ότι συνδυάζει το παιχνίδι με τη γνώση. Η τεχνολογία έχει γίνει αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή των παιδιών, τα οποία έχουν μεγαλώσει μέσα στα πλαίσια της τεχνολογίας. Αξιοποιώντας τις νέες ψηφιακές πρακτικές οι εκπαιδευτικοί, «κεντρίζουν» το θαυμασμό και το ενδιαφέρον των παιδιών, μετατρέποντας τα σε ανθρώπους υπεύθυνους, που συνεργάζονται ανταποκρινόμενοι στις απαιτήσεις των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ο συνδυασμός των οπτικών και ακουστικών μέσων αποτελεί μια μέθοδο που ευφάνταστη που μετατρέπει τους μαθητές σε δημιουργικούς εξερευνητές της γνώσης. Η ένταξη της αγγλικής γλώσσας προετοιμάζει το παιδί για το μέλλον. Η διδασκαλία των μικρών παιδιών μέσω των διαφόρων μεθόδων που κυκλοφορούν, αποτελεί έργο του εκπαιδευτικού, ο οποίος προσπαθεί να ωφελήσει το άτομο και να συμβάλει στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου.

Ερευνητικό – Ειδικό Μέρος

Κεφάλαιο 3. Σχετικά με το ερευνητικό τμήμα

3.1 Σκοπός

Η σημασία της διαπολιτισμικής και πολύγλωσσης εκπαίδευσης έχει αυξηθεί σημαντικά στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της επικοινωνιακής εποχής που ζούμε. Η προώθηση της εκμάθησης ξένων γλωσσών αποτελεί αντικείμενο έντονης συζήτησης στον εκπαιδευτικό χώρο. Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα διπλωματική εργασία επιδιώκει να εξετάσει τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Ο βασικός στόχος της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνήσει και να κατανοήσει τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την ενσωμάτωση της αγγλικής γλώσσας στο πρόγραμμα διδασκαλίας του νηπιαγωγείου. Συγκεκριμένα, η έρευνα θα επικεντρωθεί στις πεποιθήσεις, τις ανησυχίες και τις εμπειρίες των νηπιαγωγών σχετικά με τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

3.2 Μεθοδολογία

Η έρευνα υλοποιήθηκε με τη μορφή ποσοτικής έρευνας, καθώς αυτό επιτρέπει την καταγραφή και τον αναλυτικό προσδιορισμό των απόψεων των νηπιαγωγών με βάση συγκεκριμένες μετρήσεις. Αναπτύχθηκε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο που περιλάμβανε ερωτήσεις που αφορούσαν τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας. Οι ερωτήσεις επικεντρώνονταν σε θέματα όπως τα πιθανά οφέλη και οι ευκαιρίες της ένταξης της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο, η προσαρμογή των νηπίων σε αυτό το νέο εγχείρημα καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την διδασκαλία.

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά με την μορφή Google Forms και αποτελείται από 25 ερωτήσεις κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε 2 μέρη όπου το Α' μέρος αποτελούνταν από τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων ενώ στο Β' μέρος οι ερωτηθέντες απάντησαν σε ερωτήματα για την στάση και τις απόψεις τους σχετικά με το θέμα της έρευνας.

3.3 Δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτέλεσαν εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής ΠΕ60 αλλά και καθηγητές αγγλικής γλώσσας ΠΕ06 που διδάσκουν σε νηπιαγωγεία. Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2023 μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε νηπιαγωγεία της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας και Καβάλας. Συνολικά στάλθηκαν σε 95 νηπιαγωγεία των 2 περιφερειακών ενοτήτων.

3.4 Ερευνητικά ερωτήματα

Για την επίτευξη του σκοπού της έρευνας, τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα εξής:

1. Ποιες είναι οι απόψεις των νηπιαγωγών ως προς τη σημασία της εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση;
2. Ποιες είναι οι απόψεις των νηπιαγωγών ως προς την αφομοίωση μιας ξένης γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση;
3. Κατά πόσο είναι επαρκής ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός των νηπιαγωγείων για την εισαγωγή μιας ξένης γλώσσας;
4. Κατά πόσο είναι επαρκής η καθοδήγηση του Υπουργείου για την εισαγωγή μιας ξένης γλώσσας στην προσχολική ηλικία;

3.5 Ανάλυση των δεδομένων

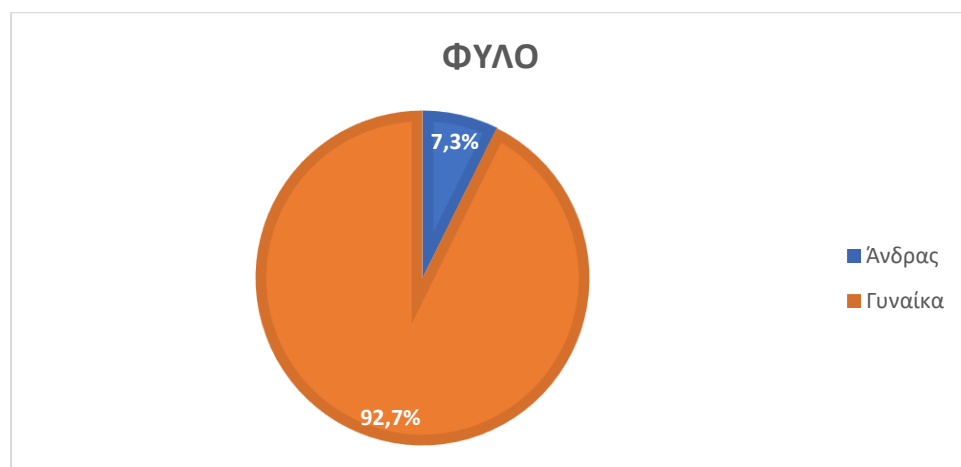
Μετά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου από έναν ικανοποιητικό αριθμό συμμετεχόντων, τα δεδομένα καταχωρήθηκαν στην εφαρμογή Microsoft Excel, ένα ισχυρό εργαλείο για την εξαγωγή συμπερασμάτων από τα δεδομένα που συλλέγονται. Με σκοπό των καταμερισμό των απόψεων των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, τα αποτελέσματα ενσωματώθηκαν σε διαγράμματα τύπου πίτας όπου θα παρατεθούν στο επόμενο κεφάλαιο μαζί με την ανάλυση και επεξήγησή τους.

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα

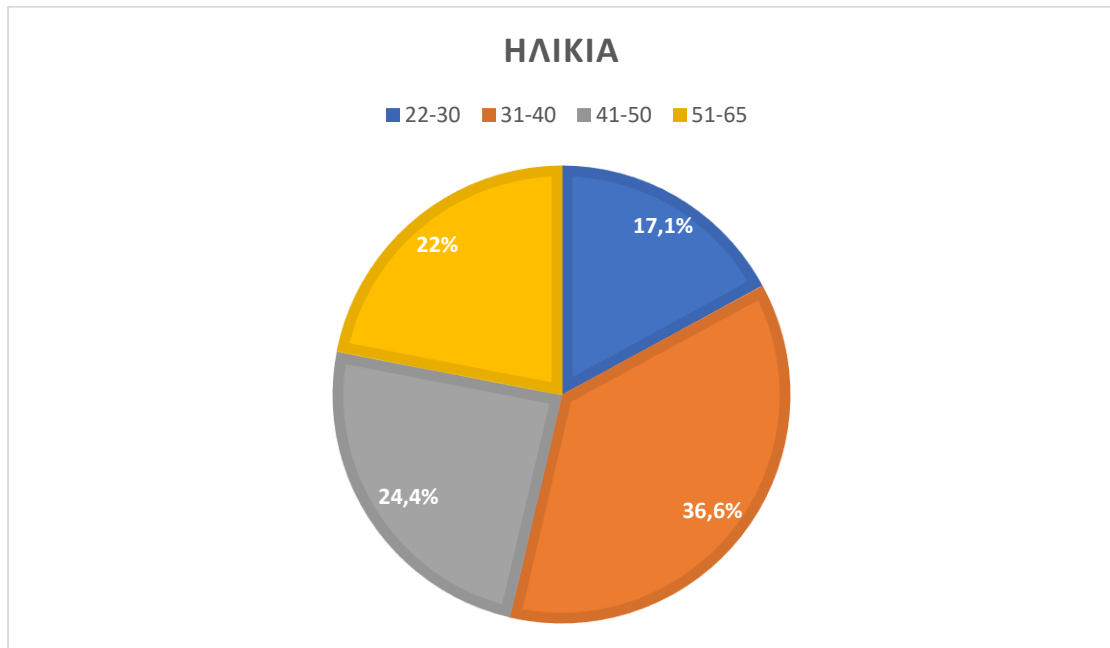
Δημογραφικά στοιχεία

Για την ολοκλήρωση της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας, στάλθηκαν συνολικά 95 μηνύματα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε νηπιαγωγεία της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας και Καβάλας. Από αυτά τα 95 άτομα, ανταποκρίθηκαν 41, δηλαδή σε ποσοστό ανταπόκρισης 43,16%. Από το δείγμα προκύπτει ότι στην έρευνα συμμετείχαν 38 γυναίκες (92,7%) και 3 άνδρες με ποσοστό 7,3%. Από τους συμμετέχοντες μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής έχει η ηλικιακή ομάδα 31-40 με ποσοστό 36,6% και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 41-50 με ποσοστό 24,4%. Ως προς το επίπεδο σπουδών, 17 συμμετέχοντες, δηλαδή ποσοστό 41,5% κατέχει δίπλωμα μεταπτυχιακών σπουδών, ενώ οι υπόλοιποι 24 συμμετέχοντες, το 58,5% δεν έχουν προχωρήσει σε περαιτέρω σπουδές. Στα χρόνια προϋπηρεσίας, υπάρχει ταύτιση σε ποσοστό 31,7% στα χρόνια προϋπηρεσίας 11-15 και 15+ δηλαδή 13 συμμετέχοντες έχουν χρόνια προϋπηρεσίας 11-15 και επίσης 13 συμμετέχοντες έχουν πάνω από 15 χρόνια. Σαν σχέση εργασίας, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι μόνιμοι με ποσοστό 63,4% ενώ το 36,6% είναι αναπληρωτές. Τέλος, ως προς την θέση που κατέχουν οι εκπαιδευτικοί στην σχολική μονάδα που υπηρετούν, η πλειοψηφία με ποσοστό 78% είναι νηπιαγωγοί, το 9,8% είναι προϊστάμενοι ενώ οι καθηγητές αγγλικών σε νηπιαγωγείο καταλαμβάνουν το 12,2 της έρευνας. Ακολουθούν τα στατιστικά σε γραφήματα.

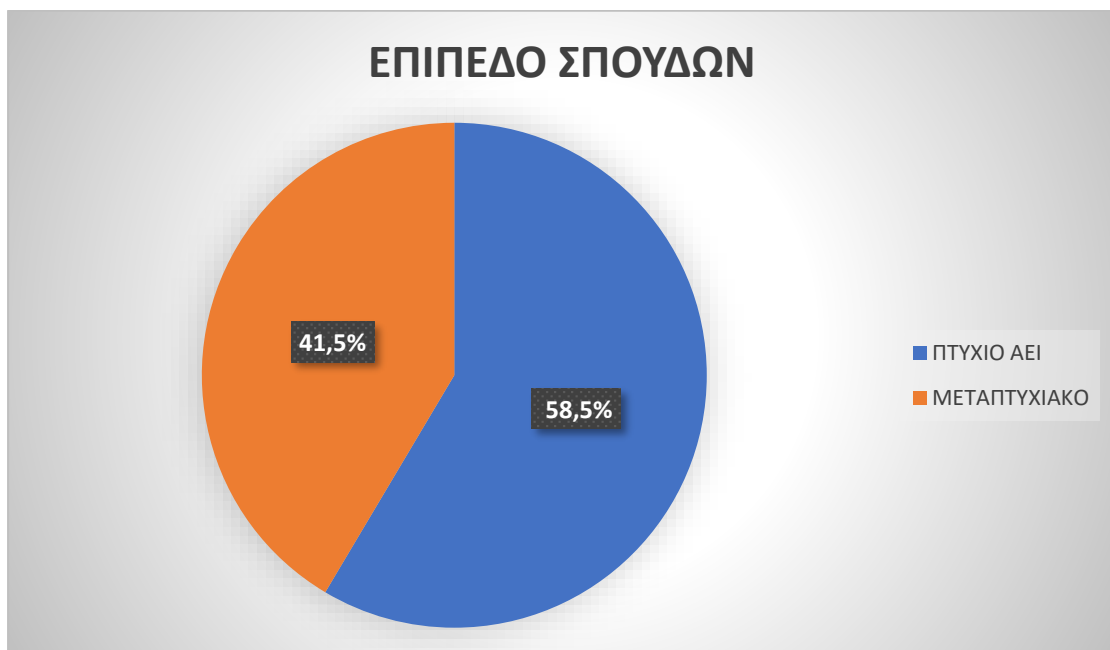
Γράφημα 1. Φύλο

Γράφημα 2. Ηλικία

Γράφημα 3. Επίπεδο Σπουδών

Γράφημα 4. Χρόνια Προϋπηρεσίας

Γράφημα 5. Σχέση Εργασίας

Γράφημα 6. Η θέση σας στο Σχολείο

Απόψεις Εκπαιδευτικών.

Σε αυτό το σημείο της έρευνας, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί απάντησαν σε ερωτήματα σχετικά με τις απόψεις τους για την ένταξη και διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Όπως διαπιστώνεται από τα αποτελέσματα, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην έρευνα συμφωνούν με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου με ποσοστό 95,1%. Θεωρούν ότι η κατάλληλη ηλικία για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας είναι στην νηπιακή ηλικία, με ποσοστό 48,8 να θεωρεί την ηλικία των 5 ετών ως κατάλληλη και το 43,3 να θεωρεί την ηλικία των 4 ετών.

Σύμφωνα με το *Γράφημα 9*, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών συμφωνούν ότι τα παιδιά στην νηπιακή ηλικία έχουν την γνωστική ικανότητα να συλλάβουν μια ξένη γλώσσα, ενώ σύμφωνα με τα *Γραφήματα 10 και 11*, ομοφωνία υπάρχει επίσης και στα ερωτήματα εάν συμβάλει η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας στην γνωστική ανάπτυξη των νηπίων καθώς και αν συμβάλει στην διαπολιτισμική εκπαίδευση. Ουδετερότητα κράτησε η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στο ερώτημα εάν η διδασκαλία των αγγλικών στα νήπια συμβάλει στην ευκολότερη εκμάθηση μιας άλλης ξένης γλώσσας στο μέλλον με ποσοστό 53,7% όπως φαίνεται στο *Γράφημα 12*.

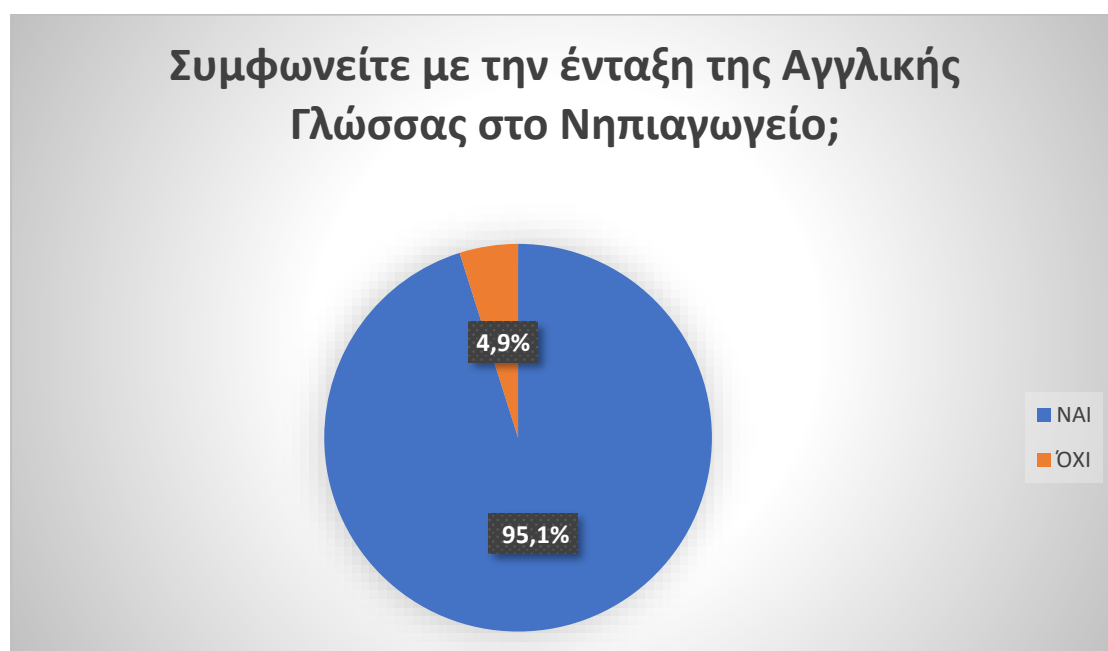
Στις επόμενες ερωτήσεις, οι ερωτηθέντες απάντησαν σε ζητήματα πρακτικής φύσης σχετικά με την έως τώρα εμπειρία τους στην διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο όπου η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων σύμφωνα με το *Γράφημα 13* αναφέρει πως παρατηρούν ενδιαφέρον από τα νήπια για τις δραστηριότητες εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας καθώς επίσης το ποσοστό 85,4% των συμμετεχόντων συμφωνεί στην εύκολη προσαρμογή των νηπίων στην ένταξη της αγγλικής γλώσσας (*Γράφημα 14*). Στο ερώτημα εάν θεωρούν απαραίτητη την καλή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ΠΕ06 και ΠΕ60 (*Γράφημα 15*) η μεγάλη πλειοψηφία με ποσοστό 87,6 ήταν σύμφωνη, όπως επίσης ήταν σύμφωνη στο ερώτημα για το εάν θεωρούν απαραίτητη την επιμόρφωση ΕΑΝ για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο (*Γράφημα 16*).

Στην συνέχεια, οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν πόσες ώρες εβδομαδιαίως θεωρούν ως ιδανικές για την διδασκαλία των αγγλικών (*Γράφημα 17*) και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 70,7% συμφωνεί στις 2 ώρες την εβδομάδα ενώ 26,8% θεωρεί ιδανικές τις 3 ώρες. Ουδετερότητα κράτησαν οι συμμετέχοντες στο ερώτημα 18 όπου ρωτήθηκαν εάν πιστεύουν ότι η εισαγωγή ενός νέου καθηγητή στα νήπια έχει θετική επιρροή με το 56,1% να κρατάει ουδέτερη στάση (*Γράφημα 18*). Αντιθέτως, ομοφωνία υπήρξε στο επόμενο ερώτημα σχετικά με το πόσο απαιτητική είναι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας στα νήπια όπου τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες δεν θεωρούν απαιτητική την διαδικασία, με το 26,8% να απαντάει «Καθόλου» και το 53,7% να απαντάει «Λίγο» (*Γράφημα 19*).

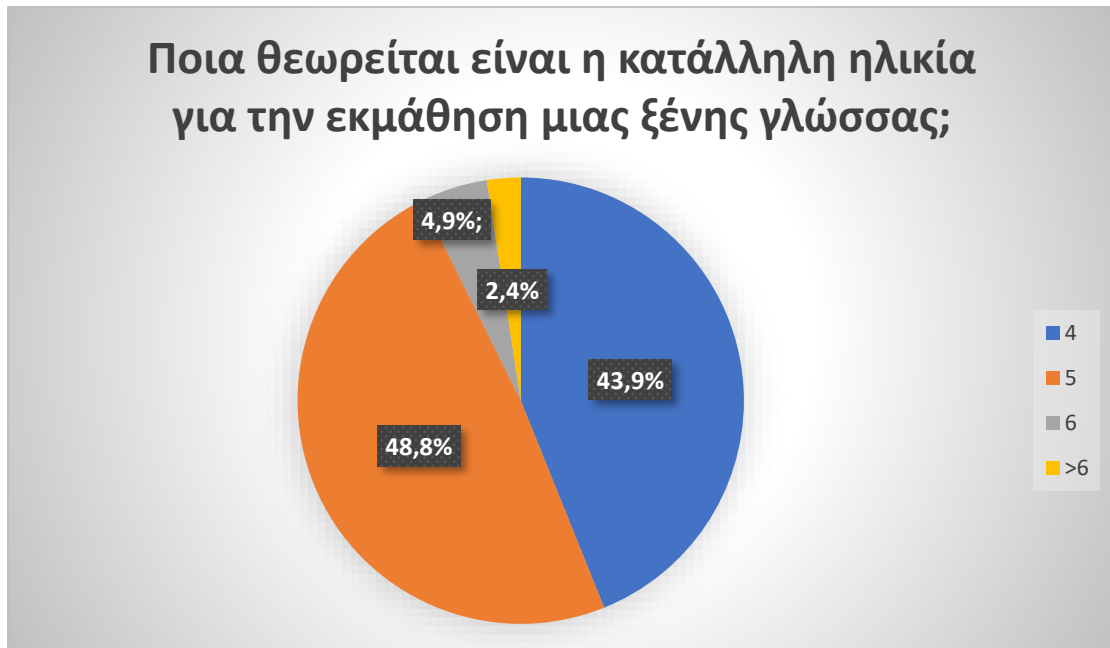
Έπειτα οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν για τις απόψεις τους σε λειτουργικά θέματα όπου με ποσοστό 70,7% οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι υπάρχουν προβλήματα στα νηπιαγωγεία που συμβάλουν αρνητικά στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας (*Γράφημα 20*) όπως επίσης θεωρούν ότι υπάρχουν πράγματα που χρίζουν αλλαγής στη διδασκαλία της αγγλικής στο νηπιαγωγείο με ποσοστό 65,8% (*Γράφημα 23*). Διαφωνία φαίνεται να υπήρξε στο ερώτημα για το εάν θεωρούν επαρκή τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό του σχολείου με το 43,9% να τον θεωρεί επαρκή, το 36,6% να τον θεωρεί ανεπαρκή και το 9,8% να κρατάει ουδέτερη στάση (*Γράφημα 21*). Στις μεθόδους διδασκαλίας την αγγλικής γλώσσας, η πλειοψηφία απάντησε ότι χρησιμοποιεί το παιχνίδι ως μέθοδο με το ποσοστό 80,5% και ακολουθεί η μέθοδος του παραμυθιού με ποσοστό 9,8% (*Γράφημα 22*). Στο ερώτημα εάν θεωρούν τους γονείς υποστηρικτικούς στην εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο, η πλειοψηφία με ποσοστό 78%

απάντησε ότι βρίσκουν τους γονείς υποστηρικτικούς (Γράφημα 24). Τέλος, στο τελευταίο ερώτημα στο εάν θεωρούν επαρκή την υποστήριξη που έλαβαν από το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο οι απόψεις ήταν διχασμένες με το ποσοστό 39% να θεωρεί επαρκή την υποστήριξη που έλαβε, το 36,5% διαφώνησε και θεώρησε ανεπαρκή την υποστήριξη που έλαβε, ενώ το 24,4% των ερωτηθέντων κράτησε ουδέτερη στάση στο ερώτημα αυτό. Ακολουθούν τα αναλυτικά γραφήματα με τα ποσοστά των απαντήσεων.

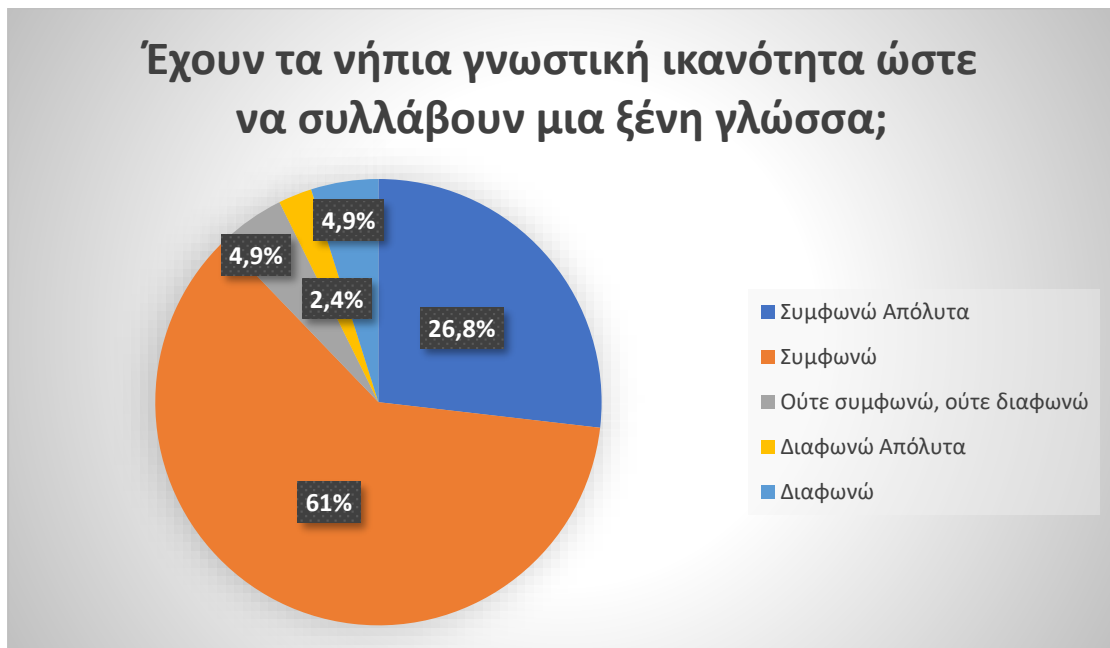
Γράφημα 7. Συμφωνείτε με την ένταξη της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο;

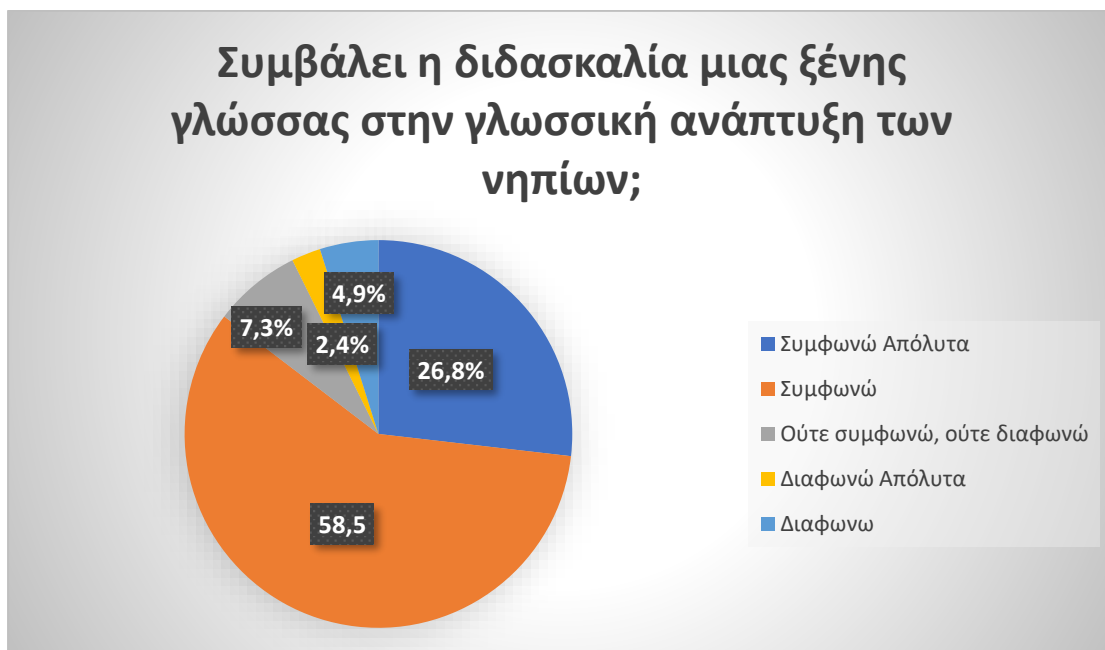
Γράφημα 8. Ποια θεωρείται είναι η κατάλληλη ηλικία για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας;

Γράφημα 9. Έχουν τα νήπια γνωστική ικανότητα ώστε να συλλάβουν μια ξένη γλώσσα;

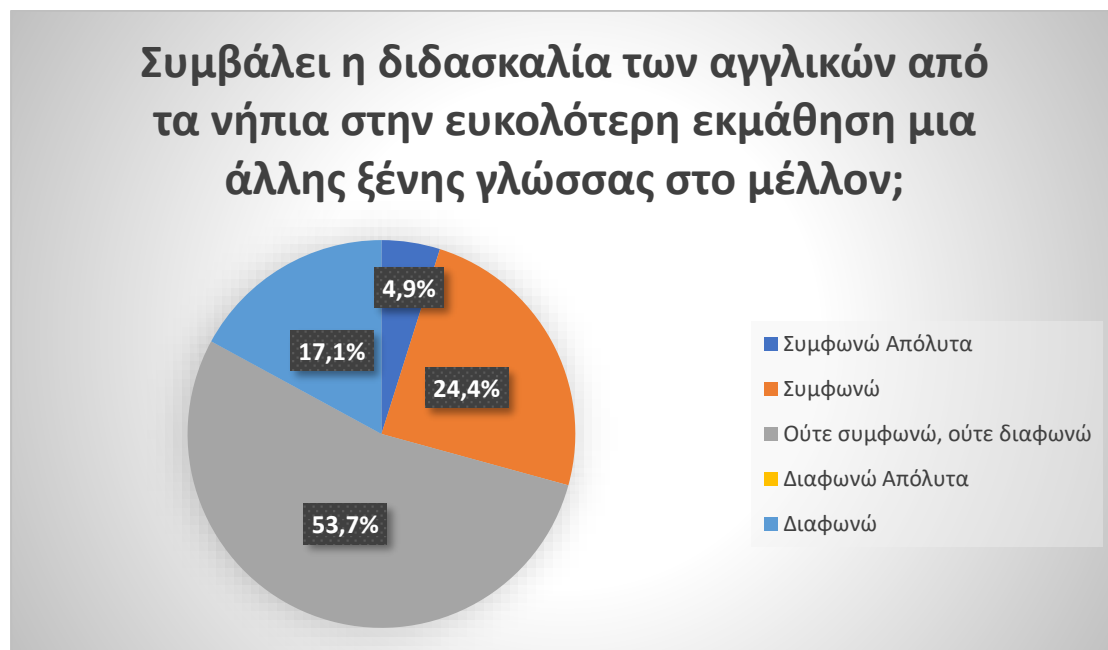
Γράφημα 10. Συμβάλει η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας στην γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων;

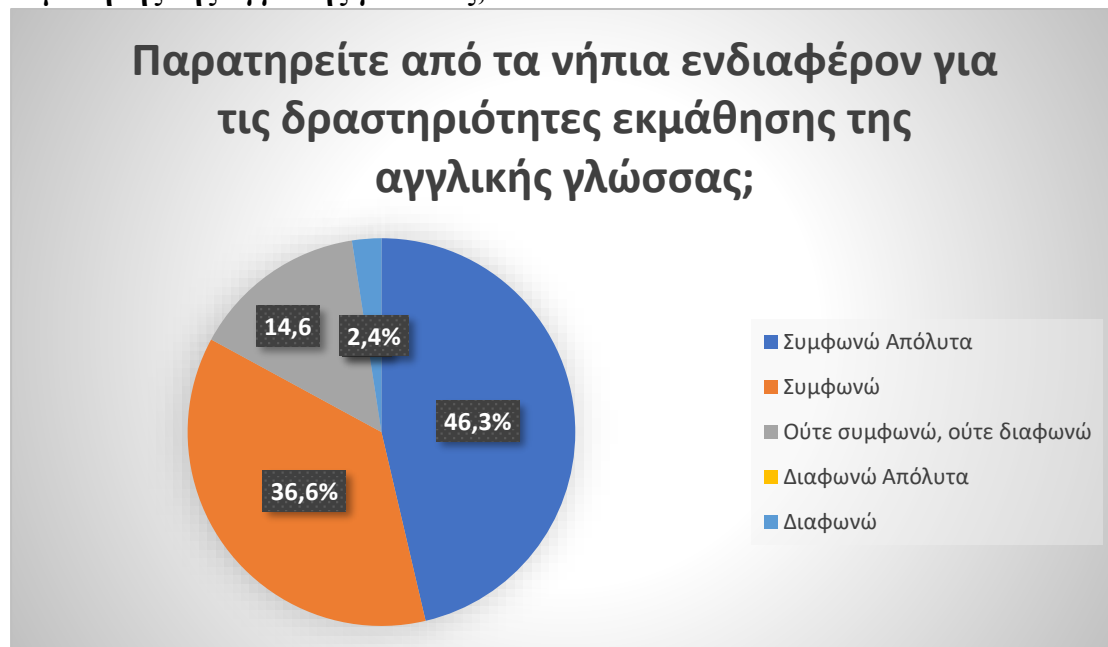
Γράφημα 11. Συμβάλει η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην διαπολιτισμική εκπαίδευση;

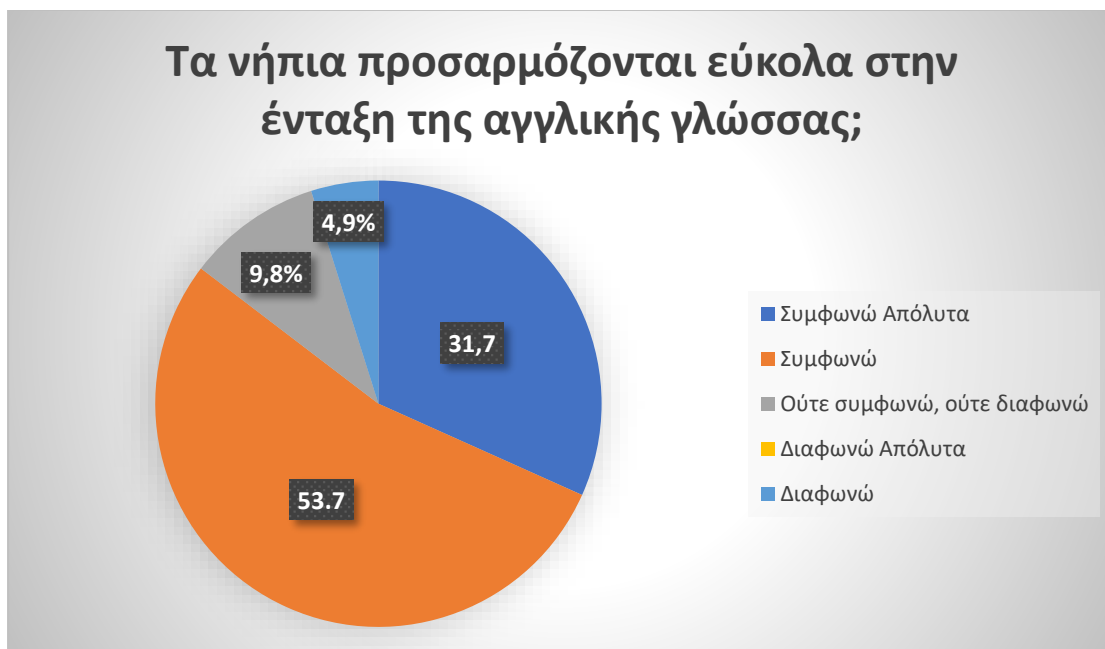
Γράφημα 12. Συμβάλει η διδασκαλία των αγγλικών από τα νήπια στην ευκολότερη εκμάθηση μια άλλης ξένης γλώσσας στο μέλλον;

Γράφημα 13. Παρατηρείτε από τα νήπια ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας;

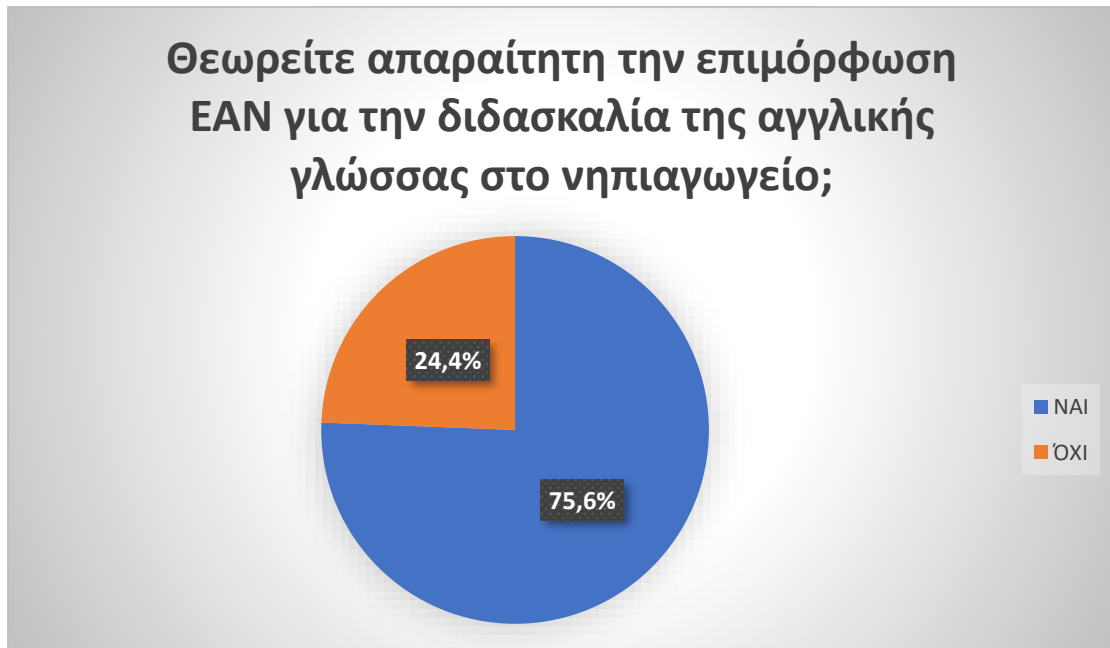
Γράφημα 14. Τα νήπια προσαρμόζονται εύκολα στην ένταξη της αγγλικής γλώσσας;

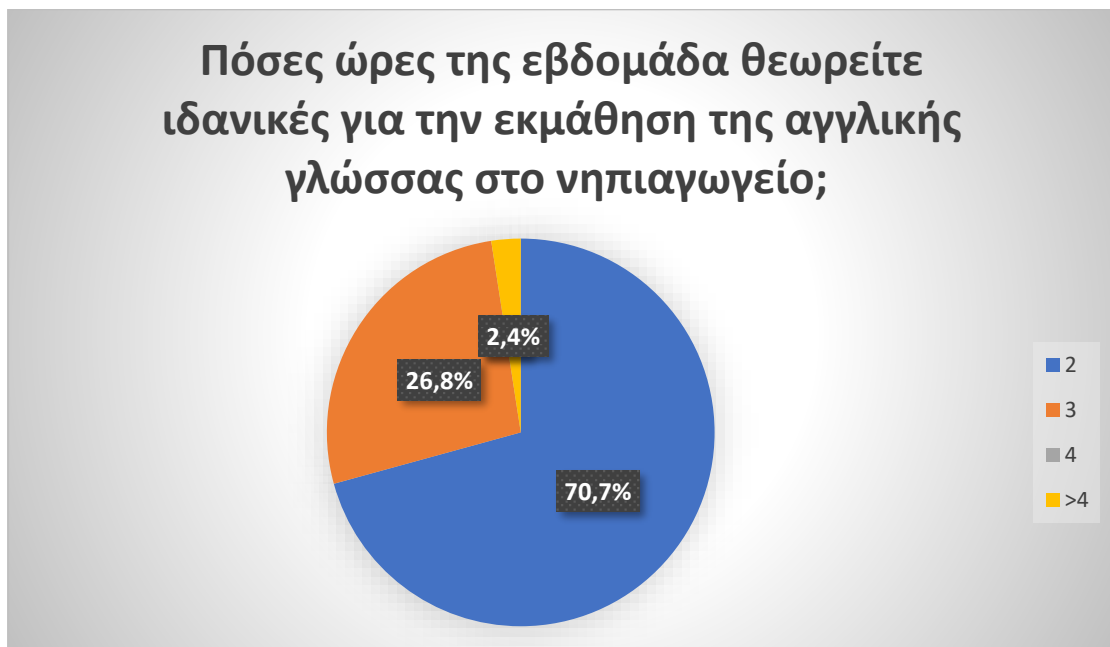
Γράφημα 15. Είναι απαραίτητη η καλή συνεργασία εκπαιδευτικού Π06 και ΠΕ60;

Γράφημα 16. Θεωρείτε απαραίτητη την επιμόρφωση EAN για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

Γράφημα 17. Πόσες ώρες της εβδομάδα θεωρείτε ιδανικές για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

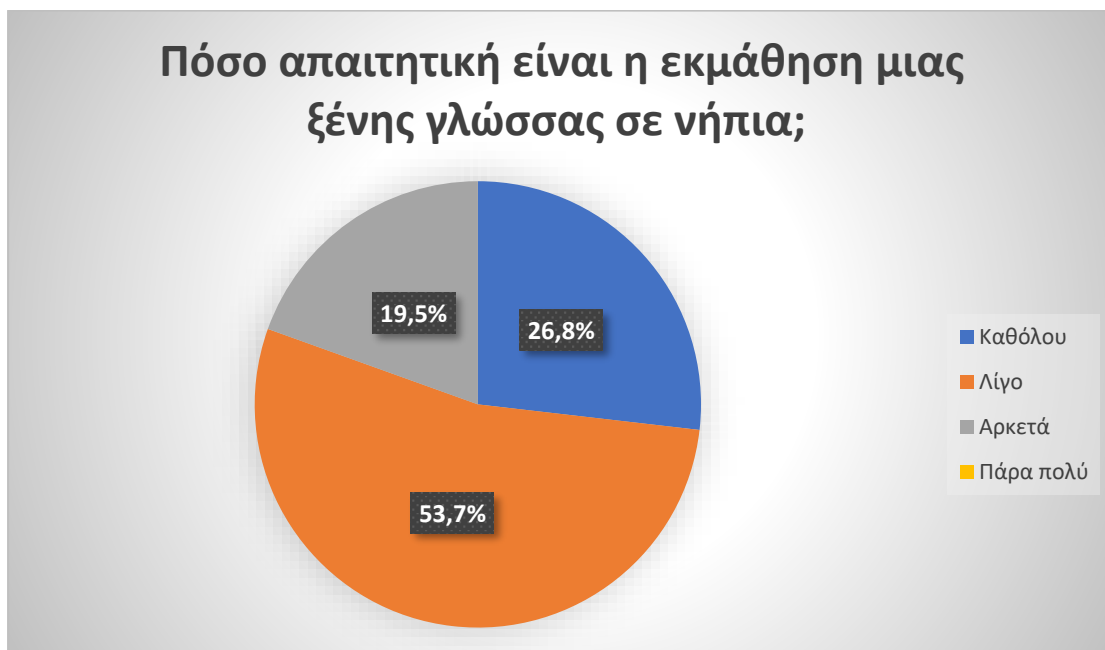

Γράφημα 18. Πιστεύετε ότι η εισαγωγή ενός νέου καθηγητή στα νήπια έχει θετική επιρροή;

Γράφημα 19. Πόσο απαιτητική είναι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας σε νήπια;

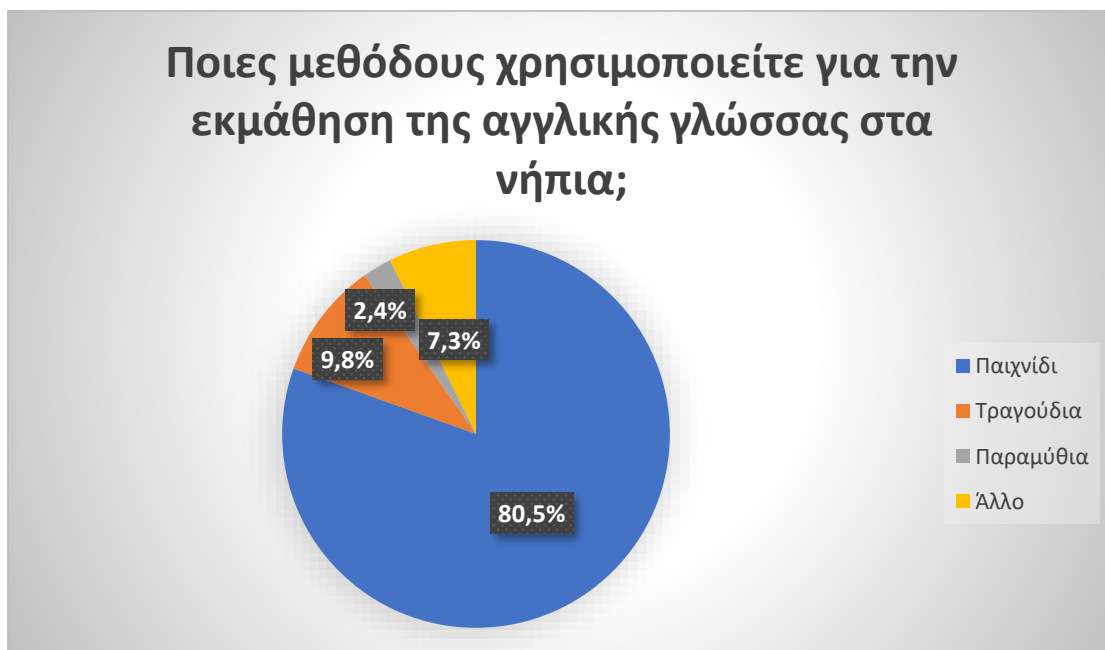
Γράφημα 20. Υπάρχουν προβλήματα στα νηπιαγωγεία που συμβάλουν αρνητικά στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας;

Γράφημα 21. Είναι επαρκής ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός του νηπιαγωγείου για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

Γράφημα 22. Ποιες μεθόδους χρησιμοποιείτε για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στα νήπια;

Γράφημα 23. Πιστεύετε ότι υπάρχουν πράγματα που χρίζουν αλλαγής στη διδασκαλία της αγγλικής στο νηπιαγωγείο;

Γράφημα 24. Θεωρείτε ότι οι γονείς είναι υποστηρικτικοί στην εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

Γράφημα 25. Θεωρείτε ότι η υποστήριξη που λάβατε από το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο ήταν επαρκής;

Συμπεράσματα

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία με τίτλο "Απόψεις Νηπιαγωγών Σχετικά με την Ένταξη της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο" ανέδειξε ενδιαφέρουσες πτυχές σχετικά με την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου. Μετά από έρευνα και συλλογή δεδομένων από νηπιαγωγούς αλλά και καθηγητές αγγλικών που διδάσκουν στο νηπιαγωγείο, προέκυψαν συγκεκριμένα συμπεράσματα που αντανακλούν την ποικιλομορφία απόψεων και τη σημασία της γλωσσικής ένταξης στην πρόιμη παιδική εκπαίδευση.

Ένα από τα κύρια συμπεράσματα που προκύπτουν είναι η θετική στάση των νηπιαγωγών έναντι της ένταξης της αγγλικής γλώσσας. Πολλοί αναγνωρίζουν τα οφέλη της διγλωσσίας στην πρόιμη παιδική ηλικία και τη συμβολή της στην γνωστική, κοινωνική αλλά και πολιτισμική ανάπτυξη των παιδιών. Ένα ακόμη συμπέρασμα που διαπιστώθηκε είναι η θετική στάση των νηπίων σε αυτό το νέο εγχείρημα αφού η έρευνα έδειξε ότι τα νήπια όχι μόνο προσαρμόστηκαν εύκολα στην εισαγωγή μιας ξένης γλώσσας αλλά δείχνουν και ενδιαφέρον σε αυτές τις δραστηριότητες. Μάλιστα, έκριναν ότι η διδασκαλία των αγγλικών στα νήπια δεν είναι απαιτητική. Για να αποδώσει αυτό το εγχείρημα, οι εκπαιδευτικοί έκριναν ότι η καλή συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών ΠΕ06 και ΠΕ60 είναι απαραίτητη. Θετική στάση όπως έδειξε η έρευνα έχουν και οι γονείς των νηπίων στο εγχείρημα.

Παρόλα αυτά, ένα άλλο σημαντικό συμπέρασμα είναι η ανάγκη για κατάλληλη εκπαιδευτική υποδομή και εκπαιδευτικούς πόρους καθώς η έρευνα έδειξε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεωρούν ότι και υπάρχουν προβλήματα που επηρεάζουν αρνητικά την διδασκαλία αλλά και ότι ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός είναι ανεπαρκής. Σαφώς η αποτελεσματική διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε νηπιακή ηλικία απαιτεί κατάλληλα εκπαιδευτικά εργαλεία, υλικά και εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Επιπλέον ένα άλλο ζήτημα που προέκυψε είναι η δυσαρέσκεια την πλειονότητας των εκπαιδευτικών σχετικά με την υποστήριξη που έλαβαν από το Υπουργείο για το πρόγραμμα της ένταξης των αγγλικών στο νηπιαγωγείο. Η κατάρτιση και η υποστήριξη των εκπαιδευτικών είναι κρίσιμες για την επίτευξη ενός επιτυχημένου προγράμματος εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο.

Συζήτηση

Η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα προς τη διαπολιτισμική και γλωσσική ενσωμάτωση των παιδιών μας σε έναν διεθνή κόσμο. Η πρόσφατη αναγνώριση της σημασίας της γλωσσικής εκπαίδευσης από μικρή ηλικία υπογραμμίζει την ανάγκη ένταξης της αγγλικής γλώσσας στο πρόγραμμα σπουδών του νηπιαγωγείου.

Καθώς φτάνουμε στο τέλος της εργασίας και έπειτα από όλη αυτή την ουσιώδη έρευνα θα ήθελα να παραθέσω κάποιες προτάσεις για την ένταξη των αγγλικών στο νηπιαγωγείο:

1. Χρήση παιχνιδιών και τραγουδιών στα αγγλικά που είναι κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών για να προωθηθεί η διασκεδαστική μάθηση.
2. Προώθηση της διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης μέσα από δραστηριότητες που παρουσιάζουν την πολυπολιτισμική φύση της αγγλικής γλώσσας.
3. Μεγαλύτερη υποστήριξη από το Υπουργείο με την παροχή ειδικού εκπαιδευτικού υλικού όπως εικόνες, παιχνίδια, και βιβλία, προσαρμοσμένα στις ηλικίες των παιδιών, για να δημιουργηθεί ένα ενθαρρυντικό περιβάλλον μάθησης.
4. Εφοδιασμός των νηπιαγωγείων με τεχνολογικά μέσα, όπως διαδραστικούς πίνακες και εκπαιδευτικό λογισμικό, για την προώθηση της διαδραστικής μάθησης.
5. Παροχή εξειδικευμένης επιμόρφωσης τόσο στους νηπιαγωγούς όσο και στους καθηγητές αγγλικών, για την αποτελεσματική διδασκαλία της αγγλικής σε νηπιαγωγεία.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Agosto, D. E. (2016). Why storytelling matters: unveiling the literacy benefits of storytelling. *Children and Libraries*, 14(2), 21-26.

Alexiou, T. (2020). Introducing EFL in Preschools: Facts and Fictions. In Zoghbor, W. & T. Alexiou. (Eds.) *Advancing English Language Education*. 61-74. Dubai, UAE: Zayed Publication. Available at:

https://www.researchgate.net/publication/342570599_Introducing_EFL_in_Preschools_Facts_and_Fictions

Anderson, T. A., Reynolds, B. L., Yeh, X. P., & Huang, G. Z. (2008). Video games in the English as a foreign language classroom. In 2008 Second IEEE International Conference on Digital Game and Intelligent Toy Enhanced Learning (pp. 188-192).

Bratitsis, T., & Ziannas, P. (2015). From early childhood to special education: Interactive digital storytelling as a coaching approach for fostering social empathy. *Procedia Computer Science*, 67, 231-240.

Bratitsis, T. (2016). A digital storytelling approach for fostering empathy towards autistic children: Lessons learned. In *Proceedings of the 7th International Conference on Software Development and Technologies for Enhancing Accessibility and Fighting Info-exclusion* (pp. 301-308).

Cole, M. & Cole, S. R. (2002). Η ανάπτυξη των παιδιών. Γνωστική και Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη κατά τη Νηπιακή και Μέση παιδική ηλικία. (Μ. Σόλμαν, μεταφρ.). Αθήνα: Τυπωθήτω- Δάρδανος. Τόμος β'.

Commission of the European Communities. (2003). Promoting language learning and linguistic diversity: An action plan 2004–2006.

Coyle, D. (2008). Content and Language Integrated Learning, Motivating Learners and Teachers. University Nottingham, England. Available at:

<https://blocs.xtec.cat/clilpractiques1/files/2008/11/slrcoyle.pdf>

Dalton-Puffer, C. and Smit, U. (2007) Introduction, in Dalton-Puffer, C. and Smit, U. (ed.), Empirical Perspectives on CLIL Classroom Discourse, Frankfurt, Vienna: Peter Lang, pp. 7-23.

Denham, S. A., Bassett, H. H., & Zinsser, K. (2012). Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence. *Early Childhood Education Journal*, 40(3), 137-143.

Dourda, K., Bratitsis, T., Griva, E., & Papadopoulou, P. (2014). Content and language integrated learning through an online game in primary school: a case study. *Electronic Journal of e-Learning*, 12(3), 243-258.

Dunn, J. (1994). Οι πρώτες μορφές κοινωνικής κατανόησης. Στο: Σ. Βοσνιάδου (Επ.), *Κοινωνική Ανάπτυξη*, τόμ. 3, 46-75. Αθήνα: Gutenberg.

Dunn, J. (1999). Οι στενές προσωπικές σχέσεις των μικρών παιδιών (Παπαηλιού, μεταφρ.). Αθήνα: Gutenberg

European Education Area. About multilingualism policy. Available at:

<https://education.ec.europa.eu/focus-topics/improving-quality/multilingualism/about-multilingualism-policy>

Eurostat. 2019. Which are the foreign languages studied most commonly? Products Eurostat News. European Commission. Available at:

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20210924-2>

Garner, P. W., & Waajid, B. (2008). The associations of emotion knowledge and teacher–child relationships to preschool children's school-related developmental competence. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(2), 89-100.

Gnutzmann, C. 1999. *Teaching and Learning English as a Global Language*. Tubingen: Stauffenburg Στο Χατζηαντωνίου, Κ. 2016. Ο προσανατολισμός απέναντι στη διεθνή κοινότητα ως κίνητρο μάθησης της αγγλικής γλώσσας, Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than I.Q.* New York: Bantam Books.

Gundara, J. S. (2000). *Interculturalism, education and inclusion*. London: Paul Chapman Publishing Ltd.

Hillyard, S. (2011). First steps in CLIL: Training the teachers. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 4(2), 1-12.

Howes, C., Hamilton, C. E., & Matheson, C. C. (1994). Children's relationships with peers: Differential associations with aspects of the teacher-child relationship. *Child development*, 65(1), 253-263.

Jackson E. (2018). Επτά δραστηριότητες που θα βοηθήσουν τα παιδιά σας να εξασκηθούν στα Αγγλικά σε κλειστό χώρο. Ανακτήθηκε από :

<https://www.britishcouncil.gr/blog/seven-indoor-activities-help-young-children-practise-english>

Levitt, T. (1983). The globalization of markets. *Harvard Business Review*, 61 (3) 92-102.

Mattheoudakis, M., Alexiou, T., & Laskaridou, C. (2014). To CLIL or not to CLIL? The case of the 3rd Experimental Primary School in Evosmos. In *Major Trends in Theoretical and Applied Linguistics 3* (pp. 215-234). De Gruyter Open Poland

Mendelson, M. J., Aboud, F. E., & Lanthier, R. (1994). Personality predictors of friendship and popularity in kindergarden. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 15, 113- 135

Piaget, J. (1932). *The moral judgment of the child*. London: Kegan Paul, Trench Trunber

Piaget, J. & Inhelder, B. (1969). *The psychology of the child*. New York: Basic Books.

Pichiassi, M. (1999). *Fondamenti di glottodidattica: temi e problemi della didattica linguistica*. Perugia: Guerra Edizioni.

Phillipson, R. (1999). Η υπόσχεση και η απειλή της αγγλικής ως "ευρωπαϊκής" γλώσσας. Στο «Ισχυρές» και «ασθενείς» γλώσσες στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Όψεις του γλωσσικού ηγεμονισμού (Πρακτικά Διεθνούς συνεδρίου, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 1997), επιμ. Α.-Φ. Χριστίδης, 304-312. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Porcelli, G. (1994). Principi di glottodidattica. Brescia: Ed. La Scuola

Rahman, F. (2017). The revival of local fairy tales for children education. Theory and Practice in language Studies, 7(5), 336.

Satriani, I. (2019). Storytelling in teaching literacy: Benefits and challenges. English Review: Journal of English Education, 8(1), 113-120

Siegler, R.S. (2002). Πώς σκέφτονται τα παιδιά. (Ζ. Κουλεντιάνου μεταφρ.). Αθήνα: Gutenberg.

Troncale, N. (2002) Content-Based Instruction, Cooperative Learning, and CALP Instruction: Addressing the Whole Education of 7-12 ESL Students. Available at: <https://journals.library.columbia.edu/index.php/SALT/article/view/1640>

Unicef, 2012. The state of the world's children 2012: Children in an urban world.

Yule, G. 2017. The study of language. Sixth Edition. Cambridge: Cambridge University press.

Ελληνόγλωσση

Γιαβρίμης, Π., Παπάνης, Ε., Νεοφώτιστος, Β., & Βαλκάνος, Ε. (2010). Απόψεις εκπαιδευτικών για την εφαρμογή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, 633-640

Γρίβα, Ε., Π. Παντελή & Α. Γ. Στάμου. (2017). Οπτικές Εκπαιδευτικών και Μαθητών για ζητήματα Πολυγλωσσίας στην Κύπρο. Περιοδικό «Επιστήμες της Αγωγής», Πανεπιστήμιο Κρήτης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τεύχος 1/2017.

Δενδρινού, Β., Α. Ζουγανέλη & Ε. Καραβά. 2013. Η εκμάθηση ξένων γλωσσών στο σχολείο στην Ελλάδα. Ευρωπαϊκή Έρευνα Γλωσσικών Ικανοτήτων. Αθήνα: ΕΚΠΑ, ΥΠΑΙΘ.

ΔΕΠΠΣ, 2003. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. Αθήνα: ΙΕΠ

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (χ.χ) Οι ξένες γλώσσες στο σχολείο: Προώθηση της Πολυγλωσσίας. Ανακτήθηκε από :

http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/ep_multilingualism_2.htm

ΕΕΜΑΠΕ (2010). Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μουσική και γλώσσα. Ευρωπαϊκός εκπαιδευτικός φάκελος μουσικής. Ένας δημιουργικός δρόμος για την εκμάθηση των γλωσσών. Ελλάδα, ΕΕΜΑΠΕ. Ανακτήθηκε από:

http://www.emportfolio.eu/emp/images/stories/materials/deliverables/greek/piloting_handbook.pdf

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2010) Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρώπης. Ανακτήθηκε από :

<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12010P&from=EN#page=8>

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων (2007). Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε από :

<http://eurlex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων (1995) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 1995 για τη βελτίωση της ποιότητας και της διαφοροποίησης όσον αφορά την εκμάθηση και τη διδασκαλία των γλωσσών στα πλαίσια των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακτήθηκε από :

[http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995Y0812\(01\)&from=EL](http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995Y0812(01)&from=EL)

Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων (1997) Ψήφισμα του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1997 για τη διδασκαλία των γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε πρόωμη παιδική ηλικία. Ανακτήθηκε από :

<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/ALL/?uri=CELEX%3A31998Y0103%2801%29>

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων (2002) Έκθεση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την οικονομική και κοινωνική επιτροπή και την επιτροπή των περιφερειών - Η υλοποίηση και τα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Έτους των Γλωσσών 2001. Ανακτήθηκε από :

<http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=CELEX:52002DC0597>

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (2006). Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Χάρτης Πορείας για την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών για την περίοδο 2006-2010.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Βρυξέλλες (2003). Η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας: Σχέδιο Δράσης 2004 – 2006. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1996) Διδασκαλία και μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1996) Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Έρευνα: Τα εμπόδια στη διακρατική κινητικότητα. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2015. Πολυγλωσσία, Πολυχρωμία, Πολυφωνία. Επιμέλεια έκδοσης: Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα. Επιμέλεια 84 κειμένων: Ευτυχία Δαμάσκου. Αθήνα. Διαθέσιμο στο:

<https://www.openbook.gr/polyglwssia-polyxrwmia-polyfwnia/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. 2017. Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην Ευρώπη. Κύριες Επισημάνσεις Δικτύου Ευρυδίκη. Έκδοση 2017. Ανακτήθηκε από : <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/3b929832-3f61-11e7-a08e-01aa75ed71a1/language-el>

Ευρωπαϊκή Ένωση (χ.χ) Πολυγλωσσία. Ανακτήθηκε από :

https://europa.eu/europeanunion/topics/multilingualism_el

Ζάγκα, Ε (2007). «Στρατηγικές εκμάθησης του λεξιλογίου κατά τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας» Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου με θέμα: «Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας», που διοργανώθηκε από τη Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ζάγκα, Ε (2009). «Η διδασκαλία της γλώσσας για ακαδημαϊκούς σκοπούς: ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου». Πρακτικά συνεδρίου για τη διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής, ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας, που οργανώθηκε από το ΠΤΔΕ Φλώρινας. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika>

Ζαχαρενάκης Κ. (1995). Διαφορική Κοινωνικοποίηση: Εισαγωγή στην έννοια και την προβληματική της Κοινωνικοποίησης στα πλαίσια των θεσμών «Οικογένεια», «Νηπιαγωγείο», «Σχολείο», «Επάγγελμα», Ηράκλειο: Τυπογραφική

Καρακατσάνη, Δ. (2004). Εκπαίδευση και πολιτική διαπαιδαγώγηση. Αθήνα
Μεταίχμιο

Καραστογιάννη, Ε. Π. (2015). Γλωσσικοί στόχοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση (No. GRI2015-14823). Aristotle University of Thessaloniki.

Κοιλιάρη, Α. 2017. Πολιτισμική ετερότητα και γλωσσική εκπαίδευση στην Κυπριακή Δημοκρατία: νέα περιβάλλοντα – νέες προκλήσεις. Πρακτικά του Συνεδρίου «Σχολές Επιστημών Αγωγής: Ο ρόλος τους στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας». Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Frederick.

Κοντοπούλου, Μ. (1996) Η μετάβαση από το σπίτι στο σχολείο. Αθήνα: Προμηθεύς

Κυπραίου Π. (χ.χ.). Προσχολική ηλικία: χαρακτηριστικά, συμπεριφορές και τρόποι αντιμετώπισης. Ανακτήθηκε από :

<https://www.psychotherapeia.net.gr/articles-psyxologoi-marousi-psyxotherapeftes-marousi/paidia-goneis/55-anaptyxiaka-stadia/216-prosholikh-hlikia-xarakthristika-syberifores>

Μεϊμάρης, Μ. (2013). Εκπαιδύοντας στην Ψηφιακή Αφήγηση: Δουλεύοντας με ομάδες στην ελληνική πραγματικότητα στο Α. Λιοναράκης (επιμ.). Πρακτικά του 7ου Συνεδρίου για την Ανοικτή και Εξ ‘Αποστάσεως Εκπαίδευση «Μεθοδολογίες Μάθησης», 4 (178-182).

Μπαμπινιώτης, Γ. 1993. Η αλλοτρίωση της ελληνικής γλώσσας στην Κύπρο. Στο Χριστοδούλου Μ. (Επιμ.). Η ελληνική γλώσσα στην Κύπρο σήμερα. 1-13. Λευκωσία: Θεοπρές

Μπέλλα, Σ. (2011). Η Δεύτερη γλώσσα. Κατάκτηση και Διδασκαλία. Αθήνα: Πατάκη.

Μπιρμπίλη, Μ. Κ. 2015. Η ανανέωση της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας ως διάσταση του εκπαιδευτικού εκσυγχρονισμού. Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Ντοροπούλου, Μ., (2013). Η Διδακτική και η Αξιολόγηση του γραπτού λόγου μέσα από το παραμύθι. Αθήνα: Γρηγόρη.

ΟΠΚΕ, okpe.gr/πρόγραμμα-εκμάθησης-της-αγγλικής/,

<https://www.okpe.gr/%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CE%B5%CE%BA%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%83-%CF%84%CE%B7%CF%83-56%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CF%83%CE%B5/>

Πλαστρούγγη, Λ. Σ. 2019. Τεχνολογικά Υποβοηθούμενη Εκπαίδευση και η Αγγλική Γλώσσα στο Νηπιαγωγείο. Διπλωματική Εργασία. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. (Διαθέσιμο στο:

<https://hellenicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/18838/%cf%84%ce%b5%ce%bb%ce%b9%ce%ba%ce%b7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί. Αθήνα: Σακκούλα.

Πυργιωτάκης Ι. (1998). Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες, Αθήνα: Γρηγόρης

Σγούρα, Α., Μάνεσης, Ν., & Μητροπούλου, Φ. (2018). Διαπολιτισμική εκπαίδευση και κοινωνική ένταξη των παιδιών-προσφύγων: Αντιλήψεις εκπαιδευτικών. Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης, 4, 108-129.

Σκουλούδη Κ. (2023). Άγχος αποχωρισμού στα παιδιά: Τι είναι & πως να το διαχειριστούμε. Ανακτήθηκε από :

<http://xn--mxadsgtb3bqh.gr/Anxos-apoxwrisrou-sta-paidia.html>

Συμβούλιο της Ευρώπης (χ.χ) Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών:
Προωθώντας την υπεροχή στη γλωσσική εκπαίδευση. Ανακτήθηκε από :

<http://www.ecml.at/Portals/1/documents/about-us/leaflet-greek.pdf?ver=2011-01-24-095123-297>

Τοκατλίδου, Β. 1999. Η δημόσια εκπαίδευση. Στο Ευρωπαϊκή γλωσσική πολιτική: Θεωρία και πράξη. Πύλη για την Ελληνική γλώσσα. (Διαθέσιμο στο:http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/studies/europe/A6/04.html)

Τοκατλίδου, Β. 2003. Γλώσσα, Επικοινωνία και Γλωσσική Εκπαίδευση. Αθήνα: Πατάκη.

Τσαρδάκης Δ. (1987). Η γένεση του κοινωνικού ανθρώπου: διαδικασίες κοινωνικοποίησης, Αθήνα: Βιβλία για όλους

ΦΕΚ/3311-26/07/2021. Τεύχος 2ο. Αρ. Φύλλου 3311. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας

Χατζηνεοφύτου Δ., (2009). Τα πρώτα έξι χρόνια της ζωής, Εκδόσεις: Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Χατζησωτηρίου, Χ., Αγγελίδης, Π. (2018). Ευρωπαϊσμός και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Διάδραση: Ζεφύρι.

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Το παρόν ερωτηματολόγιο στοχεύει στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με την εφαρμογή της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Οι απαντήσεις σας θα είναι πολύτιμες για την έρευνα της μεταπτυχιακής μου διατριβής. Παρακαλώ απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις με ειλικρίνεια.

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο που διαθέσατε.

Μαρία Ζαχαρούδη

A. Δημογραφικά Στοιχεία

Φύλο

Άνδρας

Γυναίκα

Ηλικία

22-30

31-40

41-50

51-65

Επίπεδο Σπουδών

Πτυχίο ΑΕΙ

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

Δεύτερο Πτυχίο ΑΕΙ

Χρόνια Προϋπηρεσίας

1-5

6-10

11-15

15+

Σχέση Εργασίας

Μόνιμος/η

Αναπληρωτής/τρια

Η Θέση σας στο Σχολείο

Νηπιαγωγός

Προϊστάμενος/η

Καθηγήτρια Αγγλικών

Β. Απόψεις Εκπαιδευτικών

Συμφωνείτε με την ένταξη της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο;

Ναι

Όχι

Ποια θεωρείται είναι η κατάλληλη ηλικία για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας;

4

5

6

>6

Έχουν τα νήπια γνωστική ικανότητα ώστε να συλλάβουν μια ξένη γλώσσα;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Συμβάλει η διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας στη γλωσσική ανάπτυξη των νηπίων;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Συμβάλει η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην διαπολιτισμική εκπαίδευση;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Συμβάλει η διδασκαλία των αγγλικών από τα νήπια στην ευκολότερη εκμάθηση μια άλλης ξένης γλώσσας στο μέλλον;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Παρατηρείτε από τα νήπια ενδιαφέρον για τις δραστηριότητες εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Τα νήπια προσαρμόζονται εύκολα στην ένταξη της αγγλικής γλώσσας;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Είναι απαραίτητη η καλή συνεργασία εκπαιδευτικού Π06 και ΠΕ60;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Θεωρείτε απαραίτητη την επιμόρφωση EAN για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

Ναι

Όχι

Πόσες ώρες της εβδομάδα θεωρείτε ιδανικές για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

2

3

4

>4

Πιστεύετε ότι η εισαγωγή ενός νέου καθηγητή στα νήπια έχει θετική επιρροή;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Πόσο απαιτητική είναι η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας σε νήπια;

Καθόλου

Λίγο

Αρκετά

Πάρα πολύ

Υπάρχουν προβλήματα στα νηπιαγωγεία που συμβάλουν αρνητικά στην εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Είναι επαρκής ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός του νηπιαγωγείου για την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Ποιες μεθόδους χρησιμοποιείτε για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στα νήπια;

Παιχνίδι

Παραμύθια

Τραγούδια

Άλλο

Πιστεύετε ότι υπάρχουν πράγματα που χρίζουν αλλαγής στη διδασκαλία της αγγλικής στο νηπιαγωγείο;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Θεωρείτε ότι οι γονείς είναι υποστηρικτικοί στην εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Θεωρείτε ότι η υποστήριξη που λάβατε από το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την ένταξη της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο ήταν επαρκής;

Συμφωνώ Απόλυτα

Συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ Απόλυτα

Διαφωνώ

Κατάλογος γραφημάτων

Γράφημα 1	54
Γράφημα 2	55
Γράφημα 3	55
Γράφημα 4	56
Γράφημα 5	56
Γράφημα 6	57
Γράφημα 7	59
Γράφημα 8	60
Γράφημα 9	60
Γράφημα 10	61
Γράφημα 11	61
Γράφημα 12	62
Γράφημα 13	62
Γράφημα 14	63
Γράφημα 15	63
Γράφημα 16	64
Γράφημα 17	64
Γράφημα 18	65
Γράφημα 19	65
Γράφημα 20	66
Γράφημα 21	66
Γράφημα 22	67
Γράφημα 23	67

Γράφημα 24	68
Γράφημα 25	68